

Bakgrunn for vedtak

Skyberg transformatorstasjon

Gjøvik kommune i Innlandet

Tiltakshavere Statnett SF og Elvia AS

Referanse

Dato 29.02.2024

Ansvarlig Carsten Stig Jensen

Saksbehandlere Randi Osen og Christer Heen Skotland

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor

Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge

Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord

Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør

Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest

Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst

Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag

Hva gir NVE tillatelse til?

NVE gir Statnett SF anleggskonsesjon til å bygge og drive Skyberg transformatorstasjon i Gjøvik kommune i Innlandet. Vi gir samtidig Elvia AS konsesjon til bygging og drift av distribusjonsnettanlegg innenfor stasjonen. Stasjonsområdet blir på totalt 220 dekar. Av dette vil 40 dekar bli inngjerdet. Atkomst til stasjonen blir via en ny ca. 400 m lang vei fra Brennhaugvegen.

NVE gir samtidig konsesjon til Statnett til omlegging av ca. 2 km av eksisterende 300 kV ledning Fåberg–Røykås og til Elvia for omlegging av ca. 200 m av eksisterende 132 kV-ledninger Dokka-By I og II inn til ny stasjon. Sistnevnte ledninger er en delstrekning av 132 kV ledning Åbjørå–Gjøvik.

Statnett får samtidig tillatelse til å rive eksisterende Vardal transformatorstasjon i Gjøvik og 132 kV T-avgreining til stasjonen fra ledningene Dokka-By I og Dokka-By II.

Tiltaket vil opprettholde og forbedre regional forsyningsikkerhet.

Beliggenhet for omsøkt Skyberg transformatorstasjon og eksisterende Vardal transformatorstasjon i Gjøvik kommune. Kartet er hentet fra konsesjonssøknaden.

Fordeler og ulemper

Eksisterende Vardal transformatorstasjon oppfyller ikke dagens forskriftskrav. Stasjonen er periodevis en flaskehals i regionalnettet, og dette problemet kan bli mer fremtredende med forventet økning både i kraftforbruk og -produksjon i regionen. Ny Skyberg transformatorstasjon vil opprettholde forsyningssikkerheten og samtidig tilrettelegge for økt kapasitet i tråd med disse behovene.

Vardal stasjon er i dag tilknyttet 300 kV ledning Fåberg–Ulven, som har større fornyelsesbehov og begrenset kapasitet. Statnett har startet et prosjekt for å erstatte Fåberg–Ulven med ny forbindelse mellom Lillehammer og Oslo. Per i dag er det meldt om planer for ny 420 kV ledning fra Lillehammer til Gran. Statnett har vurdert at tilstanden til Vardal stasjon gjør det nødvendig med reinvestering av stasjonen før denne forbindelsen foreligger. En tilknytning til Fåberg–Røykås, istedenfor Fåberg–Ulven, vil gi noe endret systemløsning, men endringen vurderes som liten da man opprettholder utvekslingspunkt og stasjonen tilknyttes 132 kV Dokka–By (Åbjøra–Gjøvik).

Tiltaket gir noen negative virkninger for naturmangfold. Disse er i hovedsak som følge av nedbygging av en lokalitet av lavarten gubbeskjegg (rødlistet som nær truet - NT) og hogst for omlagt 300 kV ledning Fåberg–Røykås innenfor en lokalitet av naturtypen høgstaudegranskog (NT).

Stasjonen vil bli et visuelt dominerende inngrep i nærområdet, men ellers få en begrenset påvirkning på opplevelsen av landskapet.

I anleggsfasen vil tiltaket gi ulemper særlig langs Brennhaugveien knyttet til stor anleggstrafikk.

Hovedpunkter i høringsuttalelsene til søknaden

NVE mottok 11 høringsuttalelser til søknaden og 1 tilleggsuttalelse etter befaring med grunneiere/beboere i området. I tillegg mottok vi fire uttalelser til tilleggssøknad om justering av trasé for omleggingen av 300 kV ledning Fåberg–Røykås.

Hovedpunktene i høringsuttalelsene var knyttet til følgende:

- ønske om alternative plasseringer av ny transformatorstasjon
- visuelle virkninger av transformatorstasjonen
- gjenbruk av overskuddsmasser til nydyrking og bygge- og anleggsformål
- avbøtende tiltak for naturmangfold
- virkninger for vannforsyning lokalt
- virkninger for beboere, gående og syklende lang Brennhaugvegen og Sevalvegen i anleggsfasen
- samlede virkninger for lokalmiljø, natur og friluftsliv dersom Skyberg transformatorstasjon og andre omsøkte og meldte kraftproduksjons- og netttiltak som berører Mustadroa/ Mustadmarka blir bygd

Hvordan redusere de negative virkningene av transformatorstasjonen?

NVE stiller vilkår om at Statnett og Elvia skal utarbeide en detaljplan som skal gjelde for bygging, drift og vedlikehold av anleggene. Planen skal bl.a. beskrive hvordan anleggsarbeider skal gjennomføres for å redusere virkninger for naturmangfold og landskap, og gjenbruk av nyttbare

overskuddsmasser. Planen skal også beskrive tiltak for å redusere virkningene av anleggstrafikk. Planen skal utarbeides i samråd med bl.a. Gjøvik kommune og grunneiere.

NVE stiller også vilkår om merking av topplinene for 300 kV ledning Fåberg–Røykås der omlagt trasé krysser myr som er hekkeområde for fugl.

Samtykke til ekspropriasjon

NVE gir Statnett samtykke etter ekspropriasjonsloven for ekspropriasjon av rettigheter i kraftledningstraseen og for hjelpeanlegg som riggområder mm. Vi forutsetter likevel at Statnett forsøker å oppnå minnelige avtaler med berørte parter.

Visualisering av Skyberg transformatorstasjon og innføring av 132 kV og 300 kV ledninger som er omsøkt av Statnett SF og Elvia i Gjøvik kommune.

Innhold

BAKGRUNN FOR VEDTAK	10
SAMMENDRAG	1
INNHold	4
1 SØKNADEN	5
1.1 NY SKYBERG TRANSFORMATORSTASJON.....	5
1.2 OMLEGGING AV EKSISTERENDE 300 kV LEDNING FÅBERG–RØYKÅS.....	8
1.3 OMLEGGING AV EKSISTERENDE 132 kV LEDNINGER DOKKA–BY I OG DOKKA–BY II	8
1.4 RIVING AV VARDAL TRANSFORMATORSTASJON OG T-AVGREININGER FRA DOKKA–BY I OG II	9
1.5 SØKNAD OM EKSPROPRIASJON OG FORHÅNDSTILTREDELSE	9
2 NVES BEHANDLING SØKNADEN.....	10
2.1 HØRING AV KONSESJONSSØKNAD OG SØKNAD OM EKSPROPRIASJON	10
2.2 BEFARING MED BEBOERE/GRUNNEIERE I OMRÅDET OG PÅFØLGENDE HØRINGSINNSPILL	15
2.3 BEHANDLING AV INNSIGELSER	15
2.4 HØRING AV TILLEGGSSØKNAD	16
3 NVES VURDERING AV SØKNAD ETTER ENERGILOVEN	17
3.1 OMTALTE TILTAK, NETTANLEGG OG SOLKRAFTVERK SOM IKKE BEHANDLES I VEDTAKET	17
3.2 BEHOV FOR TILTAK.....	19
3.3 SYSTEMLØSNING OG ANDRE TEKNISKE OG ØKONOMISKE FORHOLD.....	19
3.4 VIRKNINGER FOR MILJØ OG SAMFUNN	22
3.5 VIRKNINGER I ANLEGGSSFASEN	36
3.6 NÆRMERE OM RIVING AV EKSISTERENDE ANLEGG.....	38
4 NVES KONKLUSJON OG VEDTAK OM SØKNAD ETTER ENERGILOVEN	39
4.1 OPPSUMMERING AV VIRKNINGER AV TILTAKET OG AVBØTENDE TILTAK.....	39
5 OPPSUMMERINGER OG NVES VEDTAK	41
5.1 OPPSUMMERING AV NVES VURDERINGER.....	41
5.2 NVES VEDTAK	42
6 NVES VURDERING AV SØKNADER OM EKSPROPRIASJON OG FORHÅNDSTILTREDELSE.....	43
6.1 HJEMMEL	44
6.2 OMFANG AV EKSPROPRIASJON	44
6.3 INTERESSEAVVEINING	44
6.4 NVES SAMTYKKE TIL EKSPROPRIASJON	45
6.5 FORHÅNDSTILTREDELSE	46

Vedlegg A: Oversikt over lovverk og behandlingsprosess

1 Søknaden

NVE mottok 15. februar 2022 søknad fra Statnett SF og Elvia AS om konsesjon etter energiloven § 3-1 om bygging og drift av Skyberg transformatorstasjon med permanente og midlertidige anlegg som beskrevet i kapittel 1.1. Søknaden omfatter også innføring av eksisterende 300 kV ledning Fåberg–Røykås og 132 kV ledninger Dokka–By I og II som beskrevet henholdsvis i kapittel 1.2 og 1.3. Sistnevnte ledninger er en delstrekning av 132 kV ledning Åbjøra–Gjøvik.

Statnett SF søker i tillegg om nedleggelse av Vardal transformatorstasjon og T-avgreininger til 132 kV ledninger Dokka–By I og II som beskrevet i kapittel 1.4.

NVE mottok 5. desember 2023 en tilleggssøknad som omfatter en mindre endring av trasé for omlegging av 300 kV ledningen Fåberg–Røykås samt justering av enkelte midlertidige anlegg i forhold til det som ble omsøkt i 2022. Endringene inngår i beskrivelsene i kapittel 1.1 og 1.2.

1.1 Ny Skyberg transformatorstasjon

1.1.1 Statnetts anlegg

Statnett SF søker om konsesjon for Skyberg transformatorstasjon med følgende anlegg:

- et stasjonsområde på ca. 220 000 m², hvorav 40 000 m² inngjerdet
- kontroll- og servicebygg i betong, med grunnflate på ca. 430 m² og høyde ca. 6,4 m
- bygg for garasje og lager med grunnflate på ca. 120 m² og høyde på ca. 6,5 m
- transformatorer med øvre spenningsnivå 420 kV
- 2 stk. transformatorsjakter med høyde 11 m, bredde 18 m og lengde 20 m
- AIS 420 kV bryterfelt
- AIS 132 kV bryterfelt
- dobbel 420 kV samleskinne
- dobbel 132 kV samleskinne
- nødvendige høyspennings apparatanlegg
- permanent masselager på inntil 40 000 m² og høyde på 1,5–2,5 m
- en ca. 400 m lang og ca. 6 m bred permanent adkomstveg fra Brennhaugvegen til ny stasjon
- permanent utbedring av avkjørsel fra Sevalvegen (fv. 2388) til Brennhaugvegen
- 7 stk. midlertidige anleggsplasser
- 5 stk. midlertidige anleggsveier/traktorveier

Merk at NVE ikke behandler søknad om utbedring av avkjørsel fra Sevalvegen, da Statnett ikke har framlagt en nærmere beskrivelse av arealbruken her og tiltaket kan behandles av vegeier etter søknad fra Statnett.

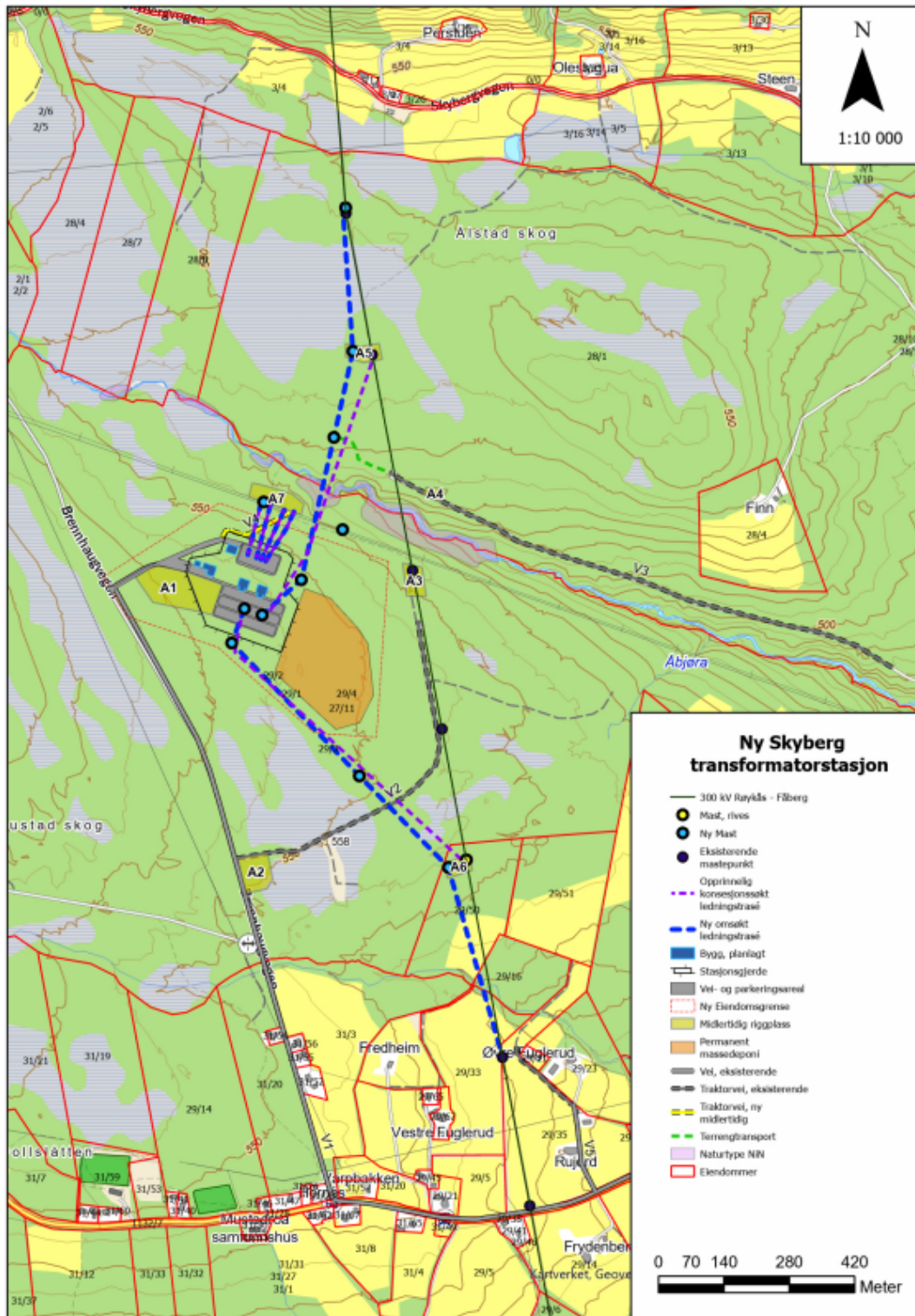
1.1.2 Elvias anlegg

Elvia AS søker om konsesjon for følgende anlegg inne på Skyberg transformatorstasjon:

- kontrollhus med grunnflate ca. 125 m² og høyde ca. 6 m. Material- og fargevalg skal være tilsvarende som for Statnetts anlegg i stasjonen.
- 132 kV AIS bryterfelt

- dobbel samleskinne
- nødvendig høyspenning apparatanlegg

Elvia har opplyst om at deres område i Skyberg transformatorstasjon vil være på ca. 6590 m² og skilles fra Statnetts område med gjerde.

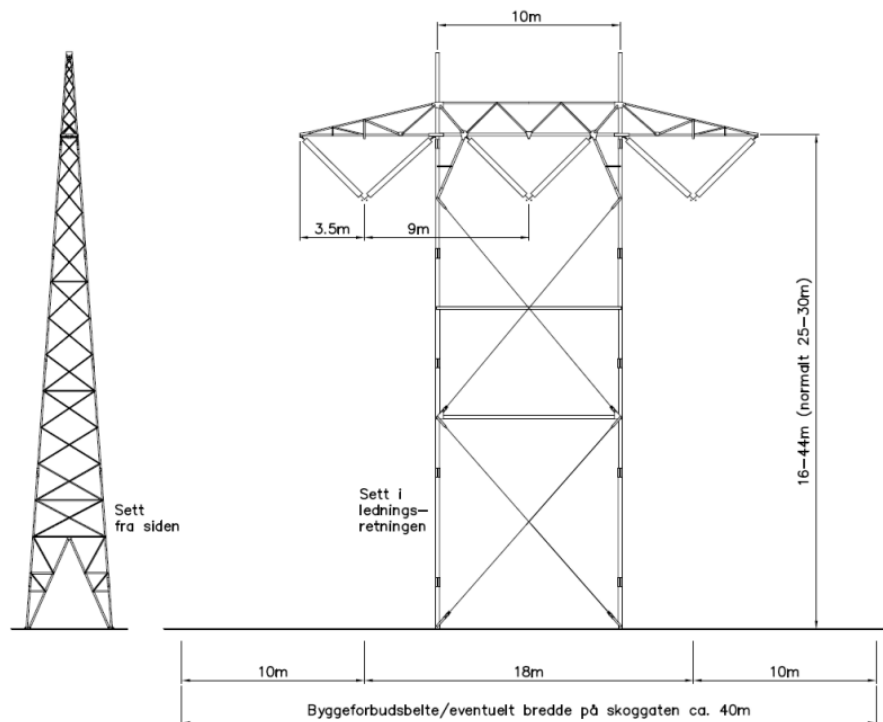
Figur 1. Kartet viser planene for Skyberg transformatorstasjon og omlegging av eksisterende kraftledninger som Statnett SF og Elvia AS søker konsesjon for ved Mustadmarka i Gjøvik kommune.

1.2 Omlegging av eksisterende 300 kV ledning Fåberg–Røykås

Statnett søker om omlegging av ca. 2 km av eksisterende 300 kV ledning Fåberg–Røykås for tilknytning i ny Skyberg stasjon. Denne skal bygges tilrettelagt for 420 kV, men driftes på 300 kV.

Omlagt strekning bygges med strømførende liner Dupleks Athabaska og to toppliner. Faseavstand blir 9 m, og det er planlagt med isolatorer i glass. Omsøkt mastetype er Statnetts standard H-mast av stål med innvendig bardunering for 420 kV. Høyden på mastene blir mellom 16 og 35 m. Det er behov for nye vinkelmast der ny trasé kobles på eksisterende. Langs traseen vil det være et rettighetsbelte på ca. 41 m.

Det søkes om å rive linene i eksisterende trasé øst for stasjonen, men å beholde tre av fire master. Hensikten er at 300 kV Fåberg–Røykås kan legges tilbake forbi transformatorstasjonen på et senere tidspunkt dersom det gis konsesjon til innføring av ny 420 kV ledning fra Lillehammer–Gran, som er planlagt innført også i denne stasjonen.

Figur 2. Statnetts standard 420 kV bæremast med faseavstand 9 m.

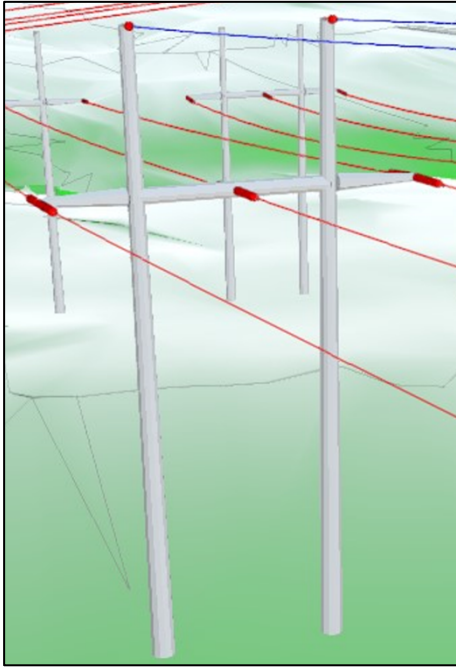
1.3 Omlegging av eksisterende 132 kV ledninger Dokka–By I og Dokka–By II

Eksisterende 132 kV Dokka–By I og Dokka–By II er en delstrekning mellom Dokka transformatorstasjon og T-avgreningen til Vardal transformatorstasjon som inngår i 132 kV ledning Åbjøra–Gjøvik (punkt 93 i anleggskonsesjon NVE-ref. 201905286-6). For å knytte ledningene til Skyberg transformatorstasjon, søker Elvia AS om omlegging på en ca. 200 m lang strekning. Dette innebærer fire traseer mellom stasjonen og eksisterende trasé. Det er søkt om totalt åtte mastepunkter (to master i hver av de fire traseene).

Det er planlagt med strømførende liner Feral 481 Parrot, 2 x Feral 253 Condor eller liknende samt toppliner. Faseavstand er på 5 m, og det er søkt om isolatorer av kompositt. Ledningen bygges med

H-master med høyde 12-15 m. Forankringsmaster bygges i stål, mens master i innstrekstativ bygges i kompositt, aluminium eller stål.

Rettighetsbeltet for hver ledning vil bli på ca. 30 m, men på totalt ca. 100 for de fire avgreiningene.

Figur 3. Illustrasjon av H-mast for 132 kV ledningen som legges innom ny Skyberg transformatorstasjon.

1.4 Riving av Vardal transformatorstasjon og T-avgreininger fra Dokka-By I og II

Statnett SF søker om nedleggelse av Vardal transformatorstasjon. Dette inkluderer alle anlegg i stasjonen og tilknytning til 132 kV ledninger Dokka-By I og II:

- gjerde og kontrollbygg
- 1 stk. transformatorer (T1), med ytelse 125 MVA
- en reguleringstransformator med ytelse 29 MVA og omsetning 15/18,77 kV
- 300 kV koblingsanlegg
- 132 kV koblingsanlegg.
- tilhørende høyspennings apparatanlegg.
- 132 kV T-avgreininger (dobbelkursledning) fra ledningene Dokka-By I og Dokka-By II, hver på 600 m

1.5 Søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse

Statnett SF søker også om ekspropriasjonstillatelse etter ekspropriasjonsloven for nødvendig grunn og rettigheter for å bygge og drive de elektriske anleggene, herunder rettigheter for all nødvendig ferdsel og transport. Nødvendige rettigheter til ferdsel og transport omfatter:

- nødvendig terrengkjøring og landing med helikopter til bygging og drift av anleggene
- nødvendig rydding av skog som hindrer slik kjøring eller landing
- bruk av eksisterende veier og plasser til bygging og drift av ledningene, som vist i figur 1, herunder også rett til nødvendige utbedringer

Samtidig ber Statnett om at det blir fattet vedtak om forhåndstiltredelse etter oreigningslovens § 25, slik at arbeider med anlegget kan påbegynnes før skjønn er avholdt.

Statnett har etter innsending av søknaden inngått minnelig avtale med grunneieren til stasjonsområdet og atkomstveien (gnr. 27, bnr. 11 og gnr. 29, bnr. 1, 2, 3, 4). NVE har derfor behandlet søknaden kun for de øvrige eiendommene. Det forutsettes at Statnett også etter dette vedtaket forsøker å få i stand minnelige avtaler med de øvrige grunneierne.

2 NVEs behandling søknaden

NVE behandler konsesjonssøknaden etter energiloven og søknad om ekspropriasjonstillatelse etter ekspropriasjonsloven. Søknaden skal også oppfylle kravene til utredninger etter plan- og bygningslovens forskrift om konsekvensutredninger. Prinsippene i naturmangfoldloven skal dessuten legges til grunn som retningslinjer i vurderingen av om konsesjon skal gis. En nærmere omtale av lover og forskrifter finnes i vedlegg A. I tillegg til NVEs behandling, skal tiltaket også avklares etter andre relevante sektorlover.

2.1 Høring av konsesjonssøknad og søknad om ekspropriasjon

Konsesjonssøknaden og søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse ble sendt på høring sammen med meldingen for ny 420 kV ledning Lillehammer–Gran den 27. mars 2023. Statnett/Elvia videresendte høringsbrevet til berørte rettighetshavere, naboer og gjenboere den 29. mars. Fristen for å komme med høringsuttalelse til søknaden ble satt 8. mai, men senere utvidet til 12. mai. De berørte kommunene ble bedt om å legge søknaden ut til offentlig ettersyn. Den offentlige høringen av søknaden med konsekvensutredning ble kunngjort bl.a. i Oppland Arbeiderblad, Aftenposten og Norsk lysingsblad. Høringen ble i tillegg annonsert på Facebook rettet mot innbyggere i Gjøvik kommune.

Følgende instanser fikk søknaden og meldingen på høring:

Grunneiere/rettighetshavere

Gjøvik kommune

Vestre Toten kommune

Søndre Land kommune

Lunner kommune

Gran kommune

Lillehammer kommune

Øyer kommune

Statsforvalteren i Innlandet

Innlandet fylkeskommune

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard

Miljødirektoratet

Landbruksdirektoratet

Forsvarsbygg

Mattilsynet

Avinor AS

Statens vegvesen

Nye Veier AS

Vevig AS

Glitre Nett AS
Elvia AS
Etna Nett AS
Norsk skogeierforbund
Norskog
Den Norske Turistforening
Natur og Ungdom
Norges Bondelag
Miljøstiftelsen Bellona
Norges Naturvernforbund
Norges Miljøvernforbund
Birdlife Norge
Forum for Natur og Friluftsliv
Oppland Friluftslivets Fellesorganisasjon
Norsk Bonde- og Småbrukarlag
Fortidsminneforeningen i Oppland
Telia Norge AS
Telenor Norge AS
Motvind Norge
Klima- og miljødepartementet (kopi)
Norsk institutt for by- og regionforskning (kopi)
Olje- og energidepartementet (kopi)
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) region Øst-Norge (kopi)

NVE holdt informasjonsmøte på Clarion Collection Hotel Grand i Gjøvik 18. april 2023. Statsforvalteren i Innlandet og Innlandet fylkeskommune var også invitert, og førstnevnte deltok. Samme kveld avholdt NVE et åpent informasjonsmøte på Gjøvik Rådhus. Det var nær 90 fram møtte.

2.1.1 Innkomne merknader til høringen av konsesjonssøknaden

NVE mottok 11 høringsuttalelser til søknaden om Skyberg transformatorstasjon. Statnett/Elvia kommenterte uttalelsene i brev av 7. juli 2023. Uttalelsene og tiltakshavernes kommentarer er sammenfattet i nedenfor. Flere høringsparter omtaler omsøkte og meldte kraftverk og nettanlegg som ikke inngår i dette vedtaket. Disse er kort omtalt i kapittel 3.1.

Kristine Hansen, Jorun Bjeglerud og Even Solhaug, m.fl.

Høringsuttalelsene fra Even Solhaug, Kristine Hansen, Jorun Bjeglerud m.fl. er omtalt samlet. Hovedpunktene er:

- Alternative stasjonsplasseringer må vurderes grundigere.
- Brennhaugvegen har ikke tilstrekkelig standard for forventet anleggstrafikk og Sevalvegen vil bli forringet. Private eiendommer inkl. gjerder kan bli skadet.
- Anleggstrafikk vil gi støv og støy.
- Det ligger fiberkabler i Brennhaugveien, og brønner langs veien kan bli påvirket av forurensning og redusert tilsig som følge av tiltak på veien.

- Transformatorstasjonen er kritisk infrastruktur og et mulig militært mål eller terrormål som det ikke er ønskelig å ha i nærheten.
- Tiltaket må ses i sammenheng med meldt 420 kV ledning Lillehammer–Gran og 132 kV ledning Åbjøra–Gjøvik samt omsøkte Seval skog solkraftverk som alle vil berøre bygda. Tiltakene vil gi tap av naturmangfold, påvirke friluftslivsområder og bli en urimelig stor belastning.
- Øvre Vardal Sportsklubb har anlegg i nærområdet, og flere skiløyper og turstier vil bli berørt spesielt ved utbygging av 420 kV-ledningen. Området er spesielt populært vinterstid.

De foreslår flere tiltak dersom Skyberg transformatorstasjon blir bygd:

- Forsterkning/utbedring av Brennhaugvegen til Skybergvegen. Fast dekke fra krysset Sevalvegen/Brennhaugvegen fram til omsøkte transformatorstasjon.
- Økonomisk kompensasjon for beboerne langs Brennhaugvegen for eventuell skade på fast eiendom.
- Bevilgning av midler til å flere turstier og skitraseer i samarbeid med Øvre Vardal Sportsklubb.

Svar fra Statnett/Elvia: Det er vurdert flere mulige plasseringer av ny stasjon, der omsøkte framstår som det beste når kostnader, teknisk byggbarhet samt konsekvenser for berørte og miljø/klima vurderes. Det er en stor fordel med stasjon nær vei, og behovet for omlegging av regional- og transmisjonsnett minimeres. En alternativ plassering vil ikke gi en bedre totalløsning. Statnett og Elvia går gjerne i dialog med Øvre Vardal Sportsklubb om hvordan anlegget vil påvirke dagen turstier og skitraseer, og hvilke tilpasninger det kan være behov for i anleggs- og driftsfasen.

Mats Thorvaldsen

Thorvaldsen bor langs 300 kV ledningen Fåberg–Røykås, og mener en lengre strekning enn hva det er søkt om bør legges om for å fjerne dagens belastning for beboerne.

Gjøvik kommune

Kommunen mener kravene til konsekvensutredning ikke er oppfylt da tomteoppfylling med opptil 100 000 m³ masse ikke er tilstrekkelig utredet. De ber om tydeligere dokumentasjon gjennom visualiseringer og beskrivelse. Massetransporten vil kreve flere tusen turer med lastebil langs Sevalvegen og Brennhaugvegen med konsekvenser for beboere, gående og syklende. Veiene mangler tilrettelegging for gående og syklende. Det er behov for en utredning av konsekvensene for andre trafikanter. Kommunen varsler innsigelse dersom virkningene som nevnt ikke utredes.

Kommunen ber om at NVE også vurderer den samlede konsekvensen av Skyberg transformatorstasjon, de meldte kraftledningene 132 kV Åbjøra–Gjøvik og 420 kV Lillehammer–Gran samt omsøkte Seval skog solkraftverk.

Kommunen peker på at planlagte veiutbedringer må godkjennes av Gjøvik kommune som vegeier, og at tiltakshaver må utbedre eventuelle skader fra anleggstrafikken.

Svar fra Statnett/Elvia: Statnett/Elvia skriver at de har beskrevet landskapet i influensområdet og hvordan tiltaket vil påvirke landskapsbildet. Det kan gjensettes en vegetasjonsskjerm mot

Brennhaugvegen, og tiltaket blir ikke særlig eksponert for innsyn. De planlegger naturlig revevegetering av fyllingene med stedegne masser, og vil utarbeide ytterligere visualiseringer.

Statnett/Elvia mener de har ivaretatt NVE sine krav om en overordnet beskrivelse av anleggsarbeidene, og at de i prosjekteringen vil vurdere transportbehov og belastning på og eventuelle utbedringsbehov for vegnettet. De vil gå i dialog med veieiere for avtaler om bruk, vedlikehold og reparasjon av veger, og vil stille krav til utførende entreprenør og beskrive eventuelle restriksjoner på arbeidet i en detaljplan.

Statnett/Elvia har forståelse for bekymring for påvirkning av beboere i nærområdene, og at anleggsarbeidene nødvendigvis vil medføre økt støy, støv og trafikkproblematikk. De vil fram mot en ev. byggestart se på muligheter for tilpasning av arbeidet og krav til entreprenør. Det vil være et mål å gjennomføre arbeidene med minst mulig konflikt, samtidig som det må være gjennomførbart innenfor de tidsrammer selskapet har å forholde seg til.

Søndre Land kommune

Søndre Land kommune er positive til tiltaket pga. økt forsyningskapasitet, men spør om Statnett har satt seg inn i planer om solkraftverk og kraftkrevende industri lokalt og regionalt. De ønsker avklart om transformatorstasjonen har eller lett kan bygges ut med tilstrekkelig kapasitet til å forsyne en batterifabrikk på Hasvalsætra.

Svar fra Statnett/Elvia: Skyberg stasjon bygges med kapasitet og reservefelt slik at eventuelt fremtidig behov vil kunne dekkes.

Vestre Toten kommune

Vestre Toten kommune ser positivt på Skyberg transformatorstasjon som vil øke forsyningskapasiteten i regionen.

Innlandet fylkeskommune

Fylkeskommunen skriver at de i 2021 utførte kulturminneundersøkelser ved den planlagte stasjonen og påviste flere fredede og ikke fredede kulturminner utenfor stasjonsområdet. Et av funnene lå nær eksisterende 300 kV ledning som skal rives. Det må settes opp anleggsgjerde / merkes med bånd rundt sikringssonen til de nærmeste automatisk freda kulturminnene, og ikke kjøres innenfor sikringssonen.

Statsforvalteren i Innlandet

Statsforvalteren varsler flere innsigelser til søknaden knyttet til følgende:

- Masselagringen er ikke avklart etter forurensningsloververket eller plan- og bygningsloven, og gjenbruk av massene er ikke vurdert iht. Miljødirektoratets faktaark M-1243/2018 «Mellomlagring og sluttdisponering av jord- og steinmasser som ikke er forurenset».
- Konsekvensene for dyrkbart areal ikke er utredet. Statsforvalteren forutsetter at det velges løsninger som gir minst mulig beslag på jordressursen, at det lages et arealregnskap som viser omfanget av omdisponeringen, at det vurderes om det er behov for nydyrking i området og hvorvidt massene er egnet til dette formålet.

- Det er ikke lagd et klimagassregnskap for omdisponering av arealer eller satt utslippskrav til materialer. Statsforvalteren oppfordrer også til at et settes krav om utslippsfri anleggsplass.
- Det foreligger ikke en klar forpliktelse om at avbøtende tiltak som er foreslått i kapitlene 8.1 og 8.2 i konsekvensutredningen for naturmangfold skal gjennomføres.

Statsforvalteren viser til at det går en skiløype gjennom området, og forutsetter at denne kan videreføres eller reetableres og at dette avklares med kommunen.

Statsforvalteren viser samtidig til tiltakshavers plikt om å unngå spredning av fremmede arter som kan skade naturmangfoldet.

Statsforvalteren stiller også spørsmål ved at Skyberg transformatorstasjon ikke blir meldt og behandlet som en del av ny 420 kV Lillehammer–Gran.

Svar fra Statnett/Elvia:

Statnett/Elvia skriver at de vil minimere arealbeslag til masselager samtidig som mest mulig av karboninnholdet i våtere myrmasser kan bevares.

De viser til at Miljødirektoratet ved flere anledninger har bekreftet at masselager med konsesjon etter energiloven ikke krever en avklaring etter plan- og bygningsloven.

De mener de aktuelle massene ikke kan gjenbrukes til andre byggeformål, og at tiltaksområdet ikke har særlige kvaliteter for dyrking. Området er i dag skogkledd, og det planlegges naturlig revegetering av masselagret. Statnett anser dette arealet som for lite til å utgjøre en drivbar dyrka mark. De imøteser innspill om behov for jordmasser i nærområdet forutsatt at massene er egnet og at transportbelastninger ved frakt ikke utgjør en urimelig stor kostnad eller økning i trafikkbelastning.

Statnett jobber aktivt med å redusere egne klimagassutslipp samtidig som strømmettet skal bygges og driftes samfunnsøkonomisk rasjonelt. Statnett har gjennomført utslippsfrie anleggsprosjekter, men et absolutte krav kan redusere antall tilbydere. Statnett vil legge til rette for en utslippsfri anleggsplass og betydelig premiere andel utslippsfrie maskiner i evaluering av tilbydere. De vil også vurdere og premiere bruk av lavkarbon-betong og -asfalt, og sette tydelige krav til klimagassregnskap og utfordre entreprenørene til å komme med klimavennlige løsninger. Øvrige bygg og anlegg består i stor grad av standardiserte løsninger som reduserer prosjekteringskostnader. Arbeid for å finne mer klimavennlige materialer pågår både innad i Statnett, på nasjonalt og internasjonalt nivå, men det må sikres at nye materialer er egnede før de kan tas i bruk.

Mattilsynet

Mattilsynet skriver at transformatorstasjoner må utformes slik at de ikke utgjør en fare for grunn eller vann inkl. dersom de plasseres nær drikkevannskilder, og at vannverk må gis muligheten til å uttale seg om det bygges i deres hensynssoner. Private vannforsyninger nær anleggsarbeidene må kartlegges slik at de ikke blir forurenset eller får redusert kapasitet. Det er jf. drikkevannsforskriften ikke tillatt å forurense drikkevann.

Lov om dyrevelferd stiller krav om at dyr skal beskyttes mot fare for unødvendige påkjenninger og belastninger. Anleggene inkl. gjerder må oppføres og vedlikeholdes slik at dyr ikke blir utsatt for

unødig påkjenninger eller kan skade seg på dem. Arbeid langs vassdrag må gjennomføres så skånsomt som mulig / dyrevelferdsmessig forsvarlig for ikke å forstyrre fisk.

Tiltak/inngrep langs vassdrag kan bidra til å spre sykdommer, og bruk av utstyr som er benyttet i smittede vassdrag er forbudt uten forutgående vask og desinfeksjon

Mattilsynet viser til regelverket for plantehelse, og at flytting av masser eller maskiner/utstyr med rester av jord, frø og andre planterester kan bidra til å spre planteskadegjørere. De forutsetter at det utformes bestemmelser til planene for å hindre slik spredning.

Elvia AS

Elvia har gitt høringsinnspill til Statnett sin del av søknaden.

Elvia viser til at de har meldt ny 132 kV ledning Åbjøra–Gjøvik. Selskapet mener NVE bør gi Statnett fleksibilitet med hensyn på når Vardal transformatorstasjon skal rives. Det er hensiktsmessig for Elvia å ha stasjonen i drift for å kunne bygge strekningene Gjøvik–Vardal og Skyberg–Vardal spenningsfritt i deler av perioden samt at forsynings sikkerheten for Gjøvik vil være bedre i byggeperioden.

Selskapet viser til stor pågang om tilknytning til regionalnettet, og at mastepunkt og bygninger på ny stasjon ikke bør plasseres til hindre for ev. framtidige utvidelser.

2.2 Befaring med beboere/grunneiere i området og påfølgende høringsinnspill

NVE inviterte beboere/grunneiere i Mustadroa som hadde gitt høringsinnspill og/eller Statnett og Elvia har hatt kontakt med i søknadsprosessen til befaring av stasjonsområdet 30. september 2023. Totalt deltok 14 beboere/grunneiere i tillegg til tre representanter fra Gjøvik kommune og Statnett og Elvias prosjektledere.

NVE redegjorde under befaringsprosessen for behandlingsprosessen av saken, og Statnett/Elvia viste planene i terrenget. NVE og søkerne svarte også på spørsmål som ble stilt. NVE åpnet for å komme med nye skriftlige innspill eller merknader til planene innen 10. september.

NVE mottok 8. september en felles tilleggsuttalelse fra Jorun og Brede Bjeglerud, Marianne Haugum, Judith Bekkemellem og Kristine Hansen. Alle er beboere/grunneiere langs Brennhaugvegen, og uttalte seg også i høringen av søknaden. Opplysninger som er nye i forhold til uttalelser til konsesjonssøknaden er oppsummert under.

De fire grunneierne/beboerne mener det må stilles krav om at anleggstrafikk og massetransport skal foregå innenfor normal arbeidstid fra mandag til fredag.

Bjeglerud og Haugum opplyser om vannledning med varmekabel som krysser Brennhaugvegen.

De opplyser også om at det går fiberkabler i og langs Brennhaugvegen.

2.3 Behandling av innsigelser

NVE inviterte Gjøvik kommune og Statsforvalteren til felles innsigelsesmøte i Gjøvik rådhus den 30. september 2023. NVE oppsummerte i etterkant forslag til løsning på innsigelsene i vedlegg til møtereferatet oversendt partene 11. september (NVE-ref. 202211859-51). Løsningsforslaget inkluderte følgende:

- Statnett/Elvia utarbeider tilleggsutredning av konsekvensene anleggstrafikken vil ha for de ulike trafikantene langs det lokale vegnettet samt en vurdering av tiltak for å redusere fare og ulempe for trafikantene. Utredningen må foreligge før et konsesjonsvedtak.
- Gjenvinning/gjenbruk av jord- og steinmasser og dyrkbar jord vurderes i forbindelse med detaljplan som NVE mener det bør stilles vilkår om at Statnett/Elvia utarbeider etter konsesjonsvedtak.
- NVE vil stille vilkår i konsesjonen om at Statnett/Elvia treffer tiltak for å unngå inngrep i lokalitet med lavarten gubbeskjegg nord for Finnsbekken. NVE forutsetter at søkerne gjennomfører avbøtende tiltak som er forutsatt i kap. 8.1 i konsekvensutredningen for naturmangfold, bortsett fra etablering av fordrøyingssjøer. NVE forutsetter videre at funksjonell kantsone langs Finnsbekken ikke skal fjernes i forbindelse med tiltaket.
- Statnett/Elvia skal utarbeide klimagassregnskap i forbindelse med detaljprosjekteringen, og NVE forutsetter at søkerne følger egne retningslinjer for å redusere utslipp av klimagasser knyttet til materialbruk.

Statnett/Elvia utarbeidet en trafikkutredning som ble framlagt for Gjøvik kommune. Utredningen beskriver forventet omfang av transport og forholdet til andre trafikanter, og det er foreslått flere mulige tiltak. NVE mottok 23. oktober brev fra kommunen der de, på bakgrunn av utredningen samt visualiseringene framlagt av søkerne i møtet 30. september, frafalt begge sine innsigelser. Trafikkutredningen med tiltak er nærmere beskrevet og vurdert av NVE i kapittel 3.5.1.

NVE mottok 19. september et brev fra Statsforvalteren der innsigelsene knyttet til naturmangfold og gjenbruk/gjenvinning av jord- og steinmasser samt dyrkbar jord ble frafalt på bakgrunn av løsningsforslaget fra møtet. NVEs redegjørelse for naturmangfold og vilkår framgår av kapittel 3.4.4, mens dyrkbar jord og jord- og steinmasser omtales i kapittel 3.4.6.

Statsforvalteren opprettholdt imidlertid sin innsigelse til klimagassutredning på bakgrunn av at løsningsforslaget ikke inkluderte en vurdering av klimagassutslipp fra materialbruk. Statsforvalteren mener dessuten at et vilkår om reduksjon av klimagassutslipp kan stilles med hjemmel i energiloven § 3-5 siste ledd. NVE ba på bakgrunn av dette om tilleggsopplysninger fra Statnett/Elvia (NVE-ref. 202211859-56). Dette inkluderte en redegjørelse for søkerens krav til utslippsreduksjoner slik de framgår av anbudsforespørselen til entreprenører for bygging av transformatorstasjonen. Det inkluderte videre et overslag over utslipp fra materialtypene som vil bidra mest til det totale klimagassutslippet, en redegjørelse for utslipp fra transport i anleggsfasen samt et estimat på utslipp fra arealbruksendringen.

Statnett og Elvia sendte sitt svar i et brev datert 11. oktober. Statsforvalteren frafalt på bakgrunn av denne dokumentasjonen sin innsigelse til klimagassvurderinger i brev datert 9. november. NVEs vurdering framgår av kapittel 3.4.7.

Alle innsigelser er dermed frafalt.

2.4 Høring av tilleggsøknad

NVE sendte tilleggsøknaden om endret trasé for 300 kV ledning Fåberg–Røykås og justering av midlertidige anlegg på høring 6. desember med frist til 8. januar 2024 for å uttale seg. Orientering om høringen ble sendt til følgende parter:

Gjøvik kommune

Innlandet fylkeskommune
Statsforvalteren i Innlandet
Grunneiere/rettighetshavere

NVE mottok fire høringsuttalelser, som er oppsummert under. Statnetts kommentar til høringsuttalelsene er oppsummert nederst.

Gjøvik kommune ved viltnemda

Viltnemda i Gjøvik er bekymret for hvordan omleggingen av kraftledning vil påvirke vilttrekk over fv. 33 og vinterbeiteområde særlig for elg. De viser til planer for ledninger og solcellepark i området, og ønsker en vurdering av samla belastning for viltet. Nemda er mest bekymret for viltet i anleggsperioden på vinteren, og savner en utredning av virkningene i denne fasen og avbøtende tiltak.

Kristine Hansen

Hansen skriver at endringene innebærer ytterligere inngrep i forhold til opprinnelig plan, og at ledningen vil komme nærmere på bebyggelsen.

Innlandet fylkeskommune

Fylkeskommunen mener endringene innebærer liten konflikt med kulturminner og at undersøkelsesplikten etter kulturminneloven er oppfylt.

Statsforvalteren i Innlandet

Statsforvalteren har ingen merknader til tilleggssøknaden.

Svar fra Statnett: Statnett viser til at endringssøknaden omfatter en mindre endring av det som opprinnelig var omsøkt av omlegging av en eksisterende kraftledning, og ellers justering av midlertidig arealbruk. De ser ikke at virkningene av endringene er annerledes enn det som er beskrevet i opprinnelig søknad og konsekvensutredning. Det forentes ikke økt trafikk på Brennhaugveien bortsett fra i anleggsfasen, og tiltak for å ivareta trafikksikkerhet, inkludert mot viltpåkjørslar, vil omtales i en detaljplan.

3 NVEs vurdering av søknad etter energiloven

Konsesjonsbehandling etter energiloven innebærer en konkret vurdering av fordeler og ulemper tiltaket har for samfunnet som helhet. NVE kan gi konsesjon til et anlegg dersom de samlede positive konsekvensene av tiltaket er større enn de negative for samfunnet. Vurderingen av om det skal gis konsesjon til et omsøkt tiltak er en faglig skjønnsvurdering.

I dette kapittelet vil NVE redegjøre for vår vurdering av anlegget som Statnett og Elvia har søkt om. Innledningsvis (kapittel 3.1) omtaler vi andre meldte og omsøkte anlegg som er nevnt i flere høringsuttalelser, men som NVE ikke behandler som en del av foreliggende vedtak.

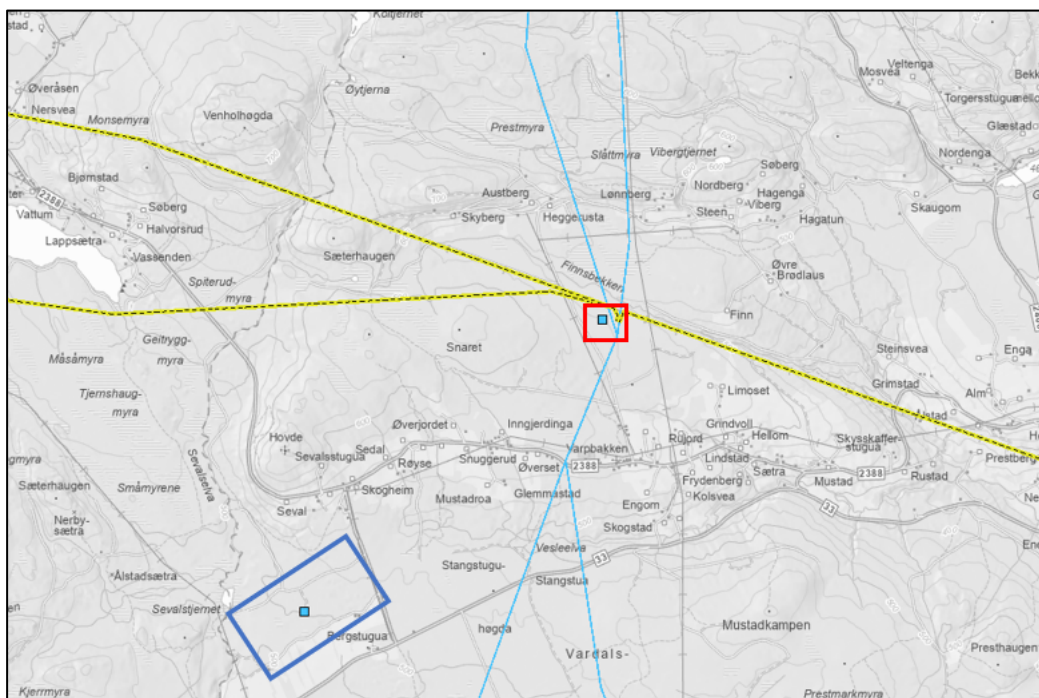
3.1 Omtalte tiltak, nettanlegg og solkraftverk som ikke behandles i vedtaket

Det er meldt eller søkt om følgende kraftverk og netttiltak som berører influensområdet eller nærområdet til Skyberg transformatorstasjon:

- Elvia meldte i januar 2022 planer (NVE-ref. 202202032) om to nye kraftledninger fra Åbjøra til Gjøvik som vil erstatte eksisterende ledninger Dokka–By I og II. NVE fastsatte utredningsprogram for konsekvensutredningen i mars 2023. Ledningene er planlagt tilknyttet Skyberg transformatorstasjon.
- Statnett meldte i september 2022 planer for en ny 420 kV kraftledning fra Lillehammer til Gran (NVE-ref. 202218711). Meldingen ble sendt på høring samtidig med søknaden om Skyberg transformatorstasjon, og NVE skal fastsette utredningsprogram for konsekvensutredningen. Ledningen er planlagt tilknyttet Skyberg transformatorstasjon.
- Energeia AS har søkt om konsesjon for Seval skog solkraftverk, som er planlagt i underkant av 4 km sørvest for Skyberg transformatorstasjon. Saksbehandlingen hos NVE ligger i bero i påvente av avklaring om nettilknytning.

Anleggene er vist på kartet i figur 4. Flere høringsparter har bedt NVE om å behandle disse sakene samlet og/eller se på samlede virkninger av tiltakene.

Ut over dette har Mats Thorvaldsen i sin høringsuttalelse bedt om at en lengre strekning av 300 kV ledning Fåberg–Røykås legges om enn hva som er omsøkt. NVE vil i denne saken imidlertid kun behandle nødvendig omlegging som Statnett har søkt om og som er nødvendig i forbindelse med ny transformatorstasjon.

Figur 4. Utsnitt fra NVE Atlas som viser meldte traseer for 420 kV ledning Lillehammer–Gran (blå streker) og 132 kV ledning Åbjøra–Gjøvik (gule streker) i tillegg til omsøkte Seval skog solkraftverk (blå ramme) og Skyberg transformatorstasjon (rød ramme).

NVE er enig med høringspartene i at det er gunstig med en samlet vurdering og behandling av tiltak som berører ett og samme område dersom dette er mulig. Vi behandler imidlertid søknaden om Skyberg før meldte planer for kraftledninger på bakgrunn av opplysninger fra Statnett om at fornyelse av Vardal transformatorstasjon haster.

I henhold til kravene i forskrift om konsekvensutredninger skal virkningen av et tiltak for miljø og samfunn vurderes ut ifra nullalternativet. Nullalternativet omfatter virkningen av andre *vedtatte* og *gjennomførte* planer og tiltak, uten at anlegget som utredes blir bygd. Ingen av de meldte ledningene eller solkraftverket er vedtatte planer, og skal dermed ikke inngå i nullalternativet i utredningen for Skyberg transformatorstasjon. Ved et vedtak om konsesjon for Skyberg, må imidlertid denne inngå i nullalternativet for de kommende konsekvensutredningene for meldte ledninger, og vil også være en del av grunnlaget når NVE tar stilling til søknaden om Seval skog solkraftverk. Der virkningene av tiltak, isolert eller som et resultat av samlede virkninger, vurderes som uakseptable for miljø eller samfunn, vil konsesjonsmyndighetene ta stilling til om det/de aktuelle alternativene kan bygges dersom det gjennomføres avbøtende tiltak.

NVE har i utredningsprogrammet for 132 kV ledning Åbjøra–Gjøvik stilt krav om en vurdering av samla belastning jf. naturmangfoldloven § 10. NVE vil også stille tilsvarende krav i utredningsprogrammet for 420 kV ledning Lillehammer–Gran. I disse vurderingene vil virkningene av Skyberg transformatorstasjon måtte inngå i den grad de er relevante. NVE vil også vurdere samla belastning i foreliggende vedtak, der det vil framgå om Skyberg transformatorstasjon er egnet til å hindre at forvaltningsmålene for arter og naturtyper oppnås.

3.2 Behov for tiltak

Eksisterende Vardal transformatorstasjon ligger ved Sagstugrenda i Gjøvik kommune, og ble opprinnelig bygget som et forenklet og midlertidig anlegg i 1966. Stasjonen har i dag én transformator med ytelse på 125 MVA og er tungt belastet. Energilovforskriften forplikter Statnett til å vedlikeholde og modernisere overføringsanleggene foretaket har konsesjon på. Statnett har vurdert at Vardal stasjon er moden for reinvestering.

Sammen med Vang og Minne stasjoner, forsyner Vardal stasjon et masket 132 kV regionalnett kjent som Østnettet. Dette eies av Elvia. Transformorkapasiteten mot Østnettet er begrenset og i perioder høyt utnyttet både ved overskudd og underskudd. En reinvestering av Vardal stasjon er viktig for å opprettholde forsyningsikkerheten i Østnettet.

Videre kjenner Statnett til at det foreligger planer om solcelleparker og batterifabrikk i området for omsøkte løsning. Ny Skyberg stasjon dekker behovet om fornyelse av Vardal stasjon og er samtidig en løsning som legger til rette for fremtidig økt kapasitetsbehov i regionen.

3.3 Systemløsning og andre tekniske og økonomiske forhold

3.3.1 Vurderte systemløsninger

Statnett har vurdert to alternative systemløsninger som vil dekke utløsende behov om fornyelse i Vardal stasjon:

- Nullalternativet: Ny stasjon i nærheten av dagens Vardal. Kobles til 300 kV Fåberg–Ulven.
- Omsøkt løsning: Ny stasjon lenger vest. Kobles til 300 kV Fåberg–Røykås.

Vardal stasjon ble etablert som et midlertidig og forenklet anlegg, og oppfyller ikke dagens forskriftskrav. For å gjøre nødvendige fornyelser i anlegget, og samtidig sikre at anlegget oppfyller forskriftskrav, kreves en rekke omfattende tiltak som i praksis medfører en total ombygging eller en ny stasjon.

Statnett har lagt til grunn et nullalternativ som innebærer etablering av ny stasjon i nærheten av dagens Vardal stasjon, med én 300 MVA transformator og tilknytning til 300 kV forbindelsen Fåberg–Ulven.

NVE mener at Statnett har undersøkt de mest realistiske systemløsningene for å møte behovene beskrevet over.

3.3.2 Rangering av systemløsninger basert på kostnader og systemtekniske egenskaper

Den omsøkte løsningen har en noe dyrere investeringskostnad enn nullalternativet, men har en rekke ikke-prissatte virkninger som taler til fordel for denne løsningen. Dette er oppsummert i tabell 1.

Tabell 1. Rangering av systemløsninger basert på kostnader og systemtekniske egenskaper. Tall er oppgitt i millioner kroner.

		Nullalternativ	Omsøkt løsning	Kommentar
Prissatte system-virkninger	Investeringskostnad	540-690	600-750	Større usikkerhet knyttet til kostnadsanslaget for nullalternativet.
	Drift og vedlikehold	Ikke beregnet	Ikke beregnet	Vurderes som likt for alternativene.
	Rivekostnader	8	8	For eksisterende Vardal stasjon.
	Sum	548-698	608-758	
Rangering ut fra prissatte virkninger		1	2	
Ikke-prissatte systemvirkninger	Ikke-prissatte kostnader	Dersom ny stasjon knyttes til eksisterende 300 kV ledning Fåberg–Ulven er det overveiende sannsynlig at dette vil medføre høye kostnader knyttet til ledningsomlegging når ledningen skal saneres. Kostnadene er ikke tallfestet.		
	Areal	Areal rundt dagens Vardal stasjon er et utviklingsområde for kommunen, blant annet til boligformål. Det er derfor en positiv virkning av det omsøkte alternativet at frigjøring av areal ved Vardal stasjon legger til rette for boligutvikling.		
	Kapasitet til ny forbruk og produksjon	Konsesjonssøkt løsning vil ha dobbelt så høy kapasitet som nullalternativet, og legge til rette for meir forbruk og produksjon.		
	Fleksibilitet for kraftsystemet	Omsøkt løsning vil gi redundans i stasjonen, fleksibilitet ved utkobling og møte fremtidig økt forbruk og produksjon.		
Rangering ut fra ikke-prissatte virkninger		2	1	
Samlet rangering		2	1	

I tillegg til behovet for fornyelse, er Vardal stasjon også periodevis en flaskehals i Østnettet. Ved realisering av fremtidige planer for både ny produksjon og økt forbruk i regionen vil kapasitetsbegrensningene kunne bli mer fremtredende dersom ny stasjon, som erstatter Vardal stasjon, ikke tilrettelegger for økt kapasitetsbehov. Det kan forventes 3-5 % økning av produksjon i Valdresområdet ved oppgradering av eksisterende kraftverk, samt noen nye småkraftverk i et 20-års perspektiv. Valdresområdet er et godt egnet område for både vind- og solkraftverk, noe som gjenspeiles i flere henvendelser Elvia har fått om tilknytning av større slike anlegg. Nettanalyser som Elvia har lagt frem i den regionale kraftsystemutredningen fra både 2018 og 2020 underbygger at dagens transformatorytelse i Vardal er utilstrekkelig for å kunne håndtere ytterligere fornybar utbygging i Østnettet. Når det gjelder forbrukssiden forventer Elvia en gjennomsnittlig årlig økning i effektbehovet i Innlandet på 1 %, eller omtrent 16 MW i året. Prognosen for effektutvikling er begrunnet med vekst og etablering av industri og datalast, økende vinterturisme, samt elektrifisering av transportsektoren.

Vardal stasjon er i dag tilknyttet 300 kV ledning Fåberg–Ulven, som har fornyelsesbehov og begrenset kapasitet. Statnett har startet et prosjekt for å erstatte Fåberg–Ulven med ny forbindelse mellom Lillehammer og Oslo. Per i dag er det meldt om planer for ledningen fra Lillehammer til Gran. Statnett har vurdert at tilstanden til Vardal stasjon gjør det nødvendig med reinvestering av stasjonen før denne forbindelsen foreligger.

En tilknytning til Fåberg–Røykås, istedenfor Fåberg–Ulven, vil gi noe endret systemløsning, men endringen vurderes som liten da man opprettholder utvekslingspunkt og stasjonen tilknyttes 132 kV Dokka–By (Åbjøra–Gjøvik).

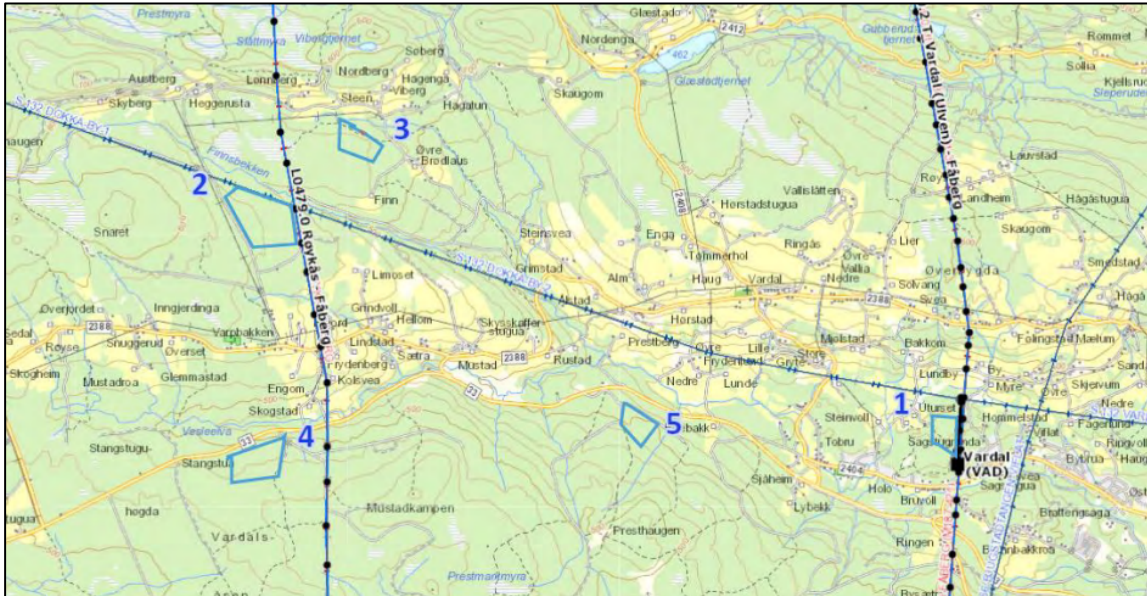
Omsøkt løsning dekker det utløsende fornyelsesbehovet i Vardal stasjon og er fremtidsrettet ved at det tilrettelegger for økt kapasitetsbehov og tilknyttes 300 kV Fåberg–Røykås.

NVE støtter Statnett i vurderingene om at den omsøkte løsningen er den mest samfunnsmessig rasjonelle av de undersøkte alternativene.

3.3.3 *Alternative plasseringer av ny transformatorstasjon*

Statnett har i søknaden vurdert fire ulike plasseringer av ny stasjon i tillegg til nullalternativet, se figur 5. De har valgt omsøkt plassering på bakgrunn av en samlet vurdering bl.a. av behov for omlegging i eksisterende nett, adkomstmulighet til stasjonsområdet, synlighet fra bebygde områder og utbyggingskostnader.

NVE konstaterer at det omsøkte alternativet er det som gir minst behov for omlegging av både transmisjons- og regionalnettet, og at det ikke utløser behov for å finne nye ledningstraseer gjennom bebygde områder. Vi konstaterer også at de øvrige alternativene (med unntak av nullalternativet) ligger i skogsområder som kan ventes å ha lignende bruk og naturverdier som omsøkt alternativ. NVE mener på bakgrunn av dette at det ikke bør kreves en mer omfattende utredning av andre alternativer som ønsket av enkelte høringsparter dersom Skyberg transformatorstasjon kan bygges med akseptable konsekvenser for miljø og samfunn. NVEs vurdering av virkninger for miljø og samfunn framgår av kapittel 3.4.

Figur 5. Alternative plasseringer av ny transformatorstasjon som er vurdert i konsesjonsøknaden. Alt. 1 er eksisterende Vardal transformatorstasjon, mens alt. 2 er omsøkt Skyberg transformatorstasjon.

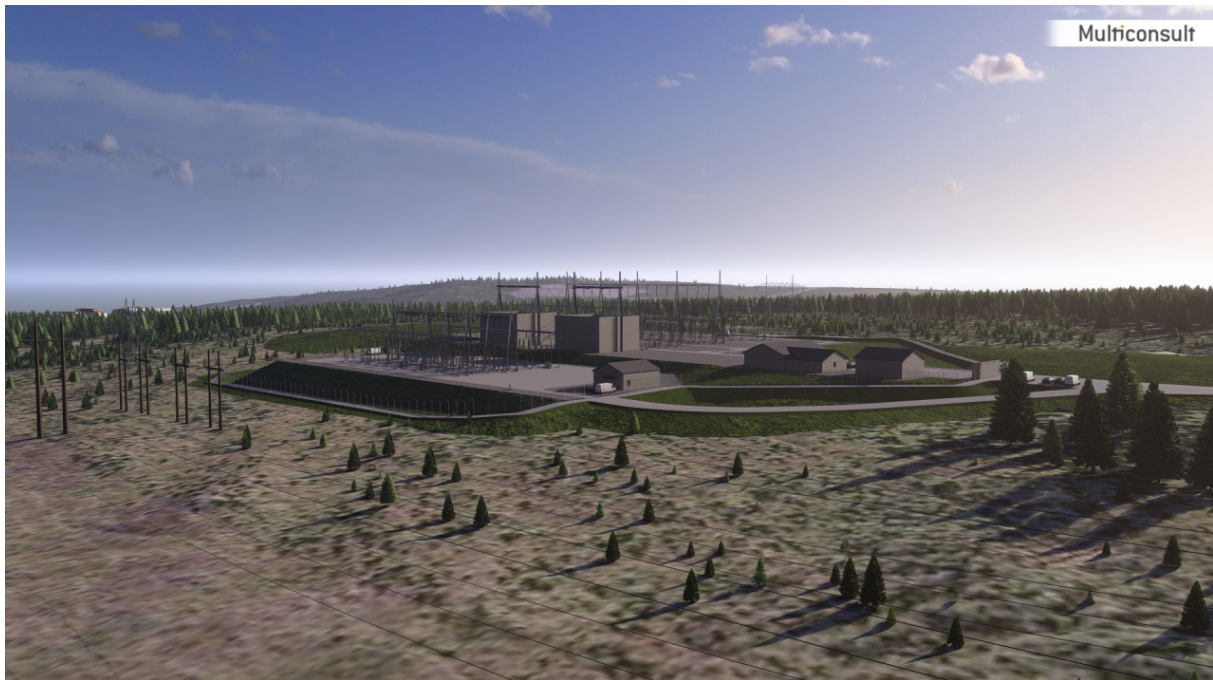
3.4 Virkninger for miljø og samfunn

3.4.1 Visuelle virkninger

NVE vil i dette kapitlet vurdere tiltakets påvirkning på landskap og visuelle virkninger for friluftsliv, naturopplevelser og kulturmiljøer. I tillegg vurderes synlighet fra bolig- og fritidsbebyggelse. Vurderingene omfatter ikke direkte arealinngrep, som vil bli vurdert i senere kapitler. Virkninger i anleggsfasen vil være forbigående og vektlegges ikke i vurderingene av visuelle virkninger.

Visualiseringer av stasjonen vist i figur 6 til figur 10. Stasjonen er planlagt rett nord for Brennhaugvegen i et dels myrlendt skogsområde i forholdsvis flatt terreng. Skogen er fragmentert av rydebeltene for 132 kV Dokka–By I og II og 300 kV Fåberg–Røykås, samt hogstfelt, veier og landbruksjord. Nærmeste bebyggelse ligger ca. 750 m sør og øst for stasjonsområdet.

Med unntak av ledningstraseene utgjør området som blir direkte berørt av inngrep ca. 135 dekar. Selve stasjonsområdet skal heves inntil 6,5 m over dagens terreng. Det er planlagt naturlig revegetering av fyllingsskråningene rundt selve stasjonen, samt av masselageret og arealer som blir berørt av midlertidige inngrep. Det er også planlagt gjensetting av skog som skjerm mot innsyn. Innføring av 132 og 300 kV ledninger vil gi åpninger i skjermen både på nord- og sørsiden av stasjonen i form av rydebelt.

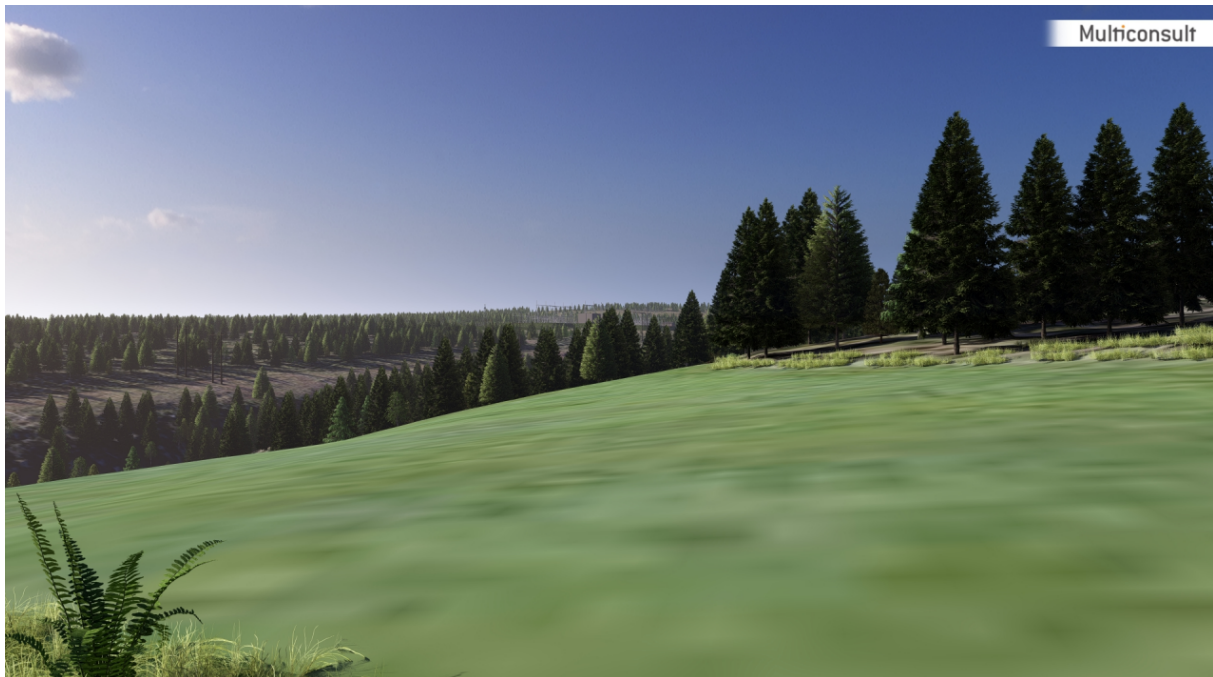

Figur 6. Visualisering av transformatorstasjonen sett fra traseen for 132 kV-ledningene Dokka-By I og II hvor det også går en skiløype.

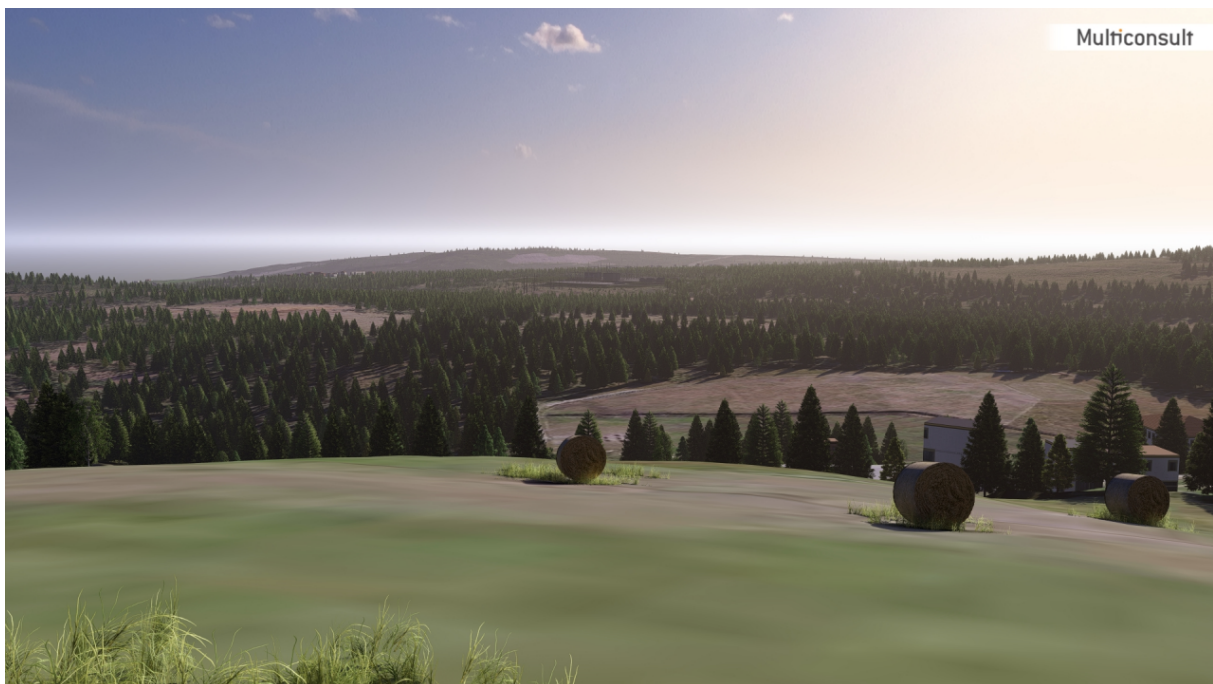

Figur 7. Visualisering av transformatorstasjonen sett fra krysset mellom Brennhaugvegen og planlagt atkomstvei til stasjonen.

Figur 8. Visualisering av transformatorstasjonen sett fra gården Finn om lag 850 m nordøst for stasjonen.

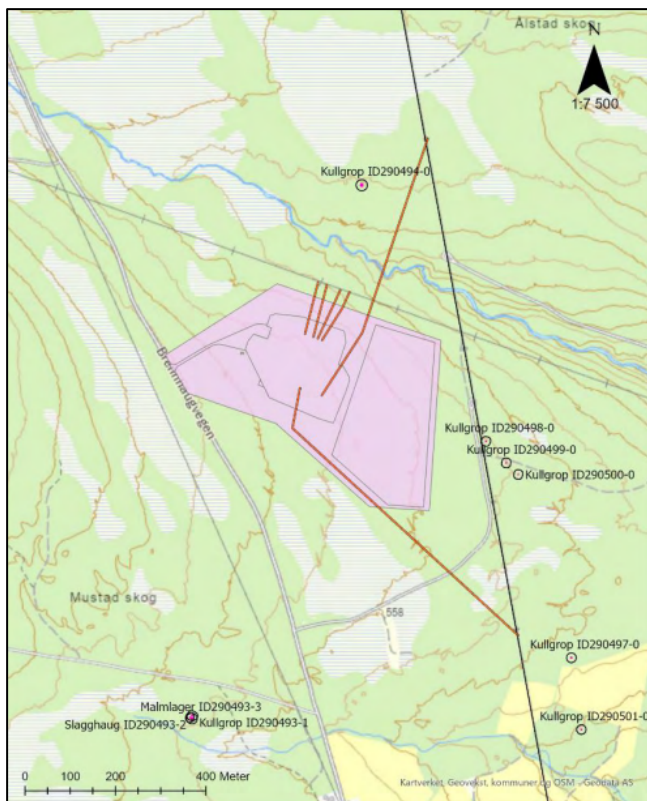

Figur 9. Visualisering av transformatorstasjonen (midt i bildet) sett fra området Heggerusta/Huskestuen nord for Skybergveien ca. 1,2 km nord for stasjonen.

Figur 10. Stasjonsområdet sett fra fugleperspektiv.

Av søknaden framgår det at Innlandet fylkeskommune har registrert seks kullgroper og ett jernvinneanlegg i området; alle er automatisk freda. Funnene ligger utenfor stasjonsområdet, men noen ligger nær eksisterende 300 kV ledning som skal legges om. Den nærmeste ligger ca. 10 m øst for denne ledningen og 20 m øst for skogsveien langs ledningen, se figur 11.

Figur 11. Kulturminner påvist av Innlandet fylkeskommune utenfor stasjonsområdet (rosa).

Flere av høringspartene har vist til at området brukes til friluftsliv. Snøen ligger lenge og gir gode skiforhold her, og en skiløype går i traseen for ledningene Dokka–By I og II nord for stasjonen.

NVEs vurdering

Skyberg stasjon med innføring av ledninger vil fragmentere skogen i området ytterligere. Selve stasjonsområdet vil preges av konstruksjoner i betong og stål i tillegg til asfalterte flater. Oppbyggingen av stasjonsområdet vil framheve anlegget og hvordan dette bryter med omgivelsene. Lokalt vil ny Skyberg transformatorstasjon etter NVEs vurdering derfor framstå som et betydelig inngrep. Stasjonen og nye ledninger med brede ryddebeltter vil bli godt synlig fra skiløypa, slik det er illustrert i figur 6. Dette vil påvirke opplevelsen av området sett fra skiløypa, og i fra andre deler av skogen rundt stasjonen hvor folk ferdes.

Stasjonen vil i vesentlig grad skjermes av gjensatt vegetasjon. Den ligger i god avstand fra bebyggelse, men det vil være mulig å se den fra bebygde områder. NVE mener at landskapet i området har en utstrekning som gir det en viss tåleevne for inngrepet, og at øvrige inngrep, herunder hogst og eksisterende ledninger, gjør at stasjonen vil skille seg mindre ut enn i et mindre inngrepspreget område. Lokalisering ved vei og eksisterende nett gjør dessuten at tiltaket ikke vil kreve større omlegginger av eksisterende nett og/eller omfattende veibygging. Skyberg transformatorstasjon vil derfor etter NVEs vurdering ikke i stor grad endre opplevelsen av landskapet sett fra avstand (fjernvirkning). Det er her viktig å understreke at den visuelle opplevelsen av denne type inngrep vil være subjektiv, og at det for noen vil være sjenerende så lenge det er mulig å se stasjonen.

Omlegging av ledningen Fåberg–Røykås innebærer en ny trasé i tilsvarende landskap som eksisterende trasé. Det etableres ingen nye mastepunkter nær bebyggelse. Det vil bli stående igjen tre master i den eksisterende traseen. På sikt vil disse bli fjernet, eller ledningen vil tilbakeføres til denne traseen. Slik sett innebærer tiltaket en liten endring fra dagens situasjon.

Tiltaket vil etter NVEs vurdering i liten eller ingen grad gi en visuell påvirkning på de automatisk freda kulturminnene i området. Disse ligger i god avstand fra stasjonsområdet og skjermes i skog.

NVE forutsetter at Statnett og Elvia legger til rette for naturlig revegetering som beskrevet i søknaden, dvs. av arealer som blir midlertidig berørt, masselager og skråningen rundt stasjonen.

NVE mener det bør stilles krav om at Statnett og Elvia må utarbeide en detaljplan som beskriver mer detaljert istandsetting, revegetering og skjerming. Det bør også vurderes om volumet av masser som må lagres permanent på området kan reduseres.

På bakgrunn av vurderingene over, mener NVE at løsningen Statnett og Elvia har søkt om gir akseptable visuelle virkninger.

3.4.2 Virkninger for kulturminner og kulturmiljø

Dette kapitlet handler om direkte inngrep i automatisk fredete kulturminner og kulturmiljøer (fra før 1537) og eventuelle vedtaksfredete kulturminner. Vurderingene av de indirekte virkningene på kulturminner og kulturmiljøer er beskrevet under temaet visuelle virkninger i kapittel 3.4.1.

Som det framgår over, opplyser søknaden om at tiltaket ikke vil gi direkte inngrep i kjente kulturminner eller kulturmiljø. Fylkeskommunen viser i sin høringsuttalelse til at automatisk freda kulturminner ligger nær tiltaksområdet, og mener derfor at disse må sikres under anleggsarbeidene.

NVE mener at det i tråd med fylkeskommunens uttalelse bør settes vilkår om fysisk merking i terreng av sikringssonen rundt automatisk freda kullgroper nær eksisterende 300 kV ledningstrasé og anleggsvei for å unngå skade i anleggsgjennomføringen. Kulturminnene med sikringssoner må også framgå i kart. NVE forutsetter at Statnett og Elvia oppfyller kravene i kulturminneloven, og gjør oppmerksom på at de er ansvarlig for at fredete kulturminner ikke skades.

På bakgrunn av vurderingene over, og forutsatt at de avbøtende tiltakene gjennomføres, mener NVE at løsningen Statnett og Elvia har søkt om ikke vil gi nevneverdige negative virkninger for kulturminner og kulturmiljø.

3.4.3 Virkninger for friluftsliv

Det går en skiløype i traseen for 132 kV-ledningene Dokka–By I og II nord for planlagt stasjon. Denne krysser også 300 kV-ledningen Fåberg–Røykås.

Solhaug m.fl. har uttalt at flere skiløyper og turstier vil bli berørt av Skyberg transformatorstasjon og andre meldte netttiltak. Statnett og Elvia vil gjerne ha dialog med Øvre Vardal sportsklubb om tilpasninger i anleggs- og driftsfasen.

NVE mener det bør stilles krav om at Statnett og Elvia i en detaljplan beskriver hvilke tiltak som er nødvendig, herunder justering av eksisterende skiløype, for å begrense ulempene i anleggs- og driftsfasen. Dette bør skje i dialog med sportsklubben, grunneiere og kommunen.

Solhaug m.fl. har også bedt om at det i forbindelse med en konsesjon til Skyberg stilles krav om bevilgning av midler til flere turstier og skitraseer. NVE har imidlertid ikke hjemmel i energiloven til å kreve kompenserende tiltak som dette.

3.4.4 Virkninger for naturmangfold

I henhold til naturmangfoldloven § 7 plikter NVE å legge til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 når det skal vurderes om det skal gis konsesjon til et tiltak eller ikke. Nedenfor følger en systematisk gjennomgang av NVEs vurderinger av tiltaket opp mot naturmangfoldlovens paragrafer.

NVE fokuserer i vurderingene på arter eller naturtyper som tiltaket vil kunne få vesentlige virkninger for.

Kunnskapsgrunnlaget

Naturmangfoldloven § 8 første ledd krever at vedtak som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologisk tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kunnskapsgrunnlaget i denne saken er beskrivelsen av tiltaket i konsesjonssøknaden og konsekvensutredningen for naturmangfold. Det er gjort en kartlegging av naturtyper og funksjonsområder for arter og gjort søk i Naturbase og Artskart. NVE har i tillegg vært på befaring i deler av området.

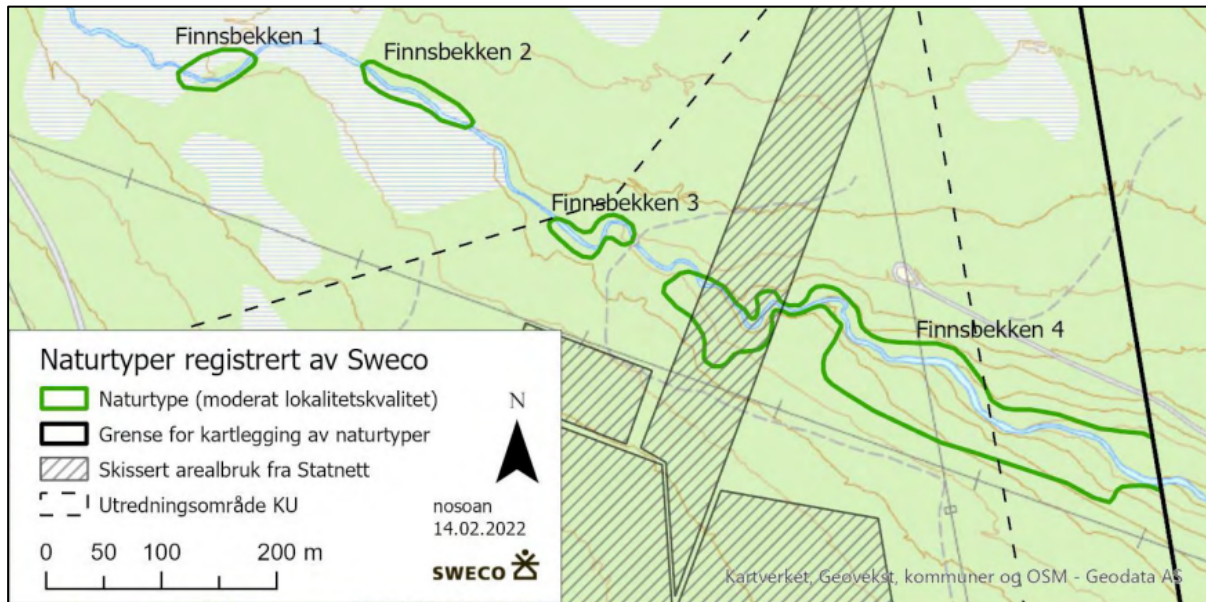
En viss usikkerhet om hvorvidt vi besitter fullstendig kunnskap om de biologiske verdiene i influensområdet vil alltid være til stede. NVE vurderer allikevel at den samlede dokumentasjonen som her foreligger gir tilstrekkelig grunnlag for å drøfte og vurdere virkningen av tiltaket for naturmangfoldet i samsvar med kravet i naturmangfoldloven § 8.

Vurdering av virkninger for naturmangfold

Størstedelen av stasjonsområdet er hogstpreget med potensial for stort sett trivielle arter og med liten verdi for naturmangfold. Deler av området er grøftet. Det finnes imidlertid noen områder med gammel/eldre bar- eller blandingskog på og rundt stasjonsområdet hvor det er registrert verdifulle naturtyper og funksjonsområder for rødlistede arter.

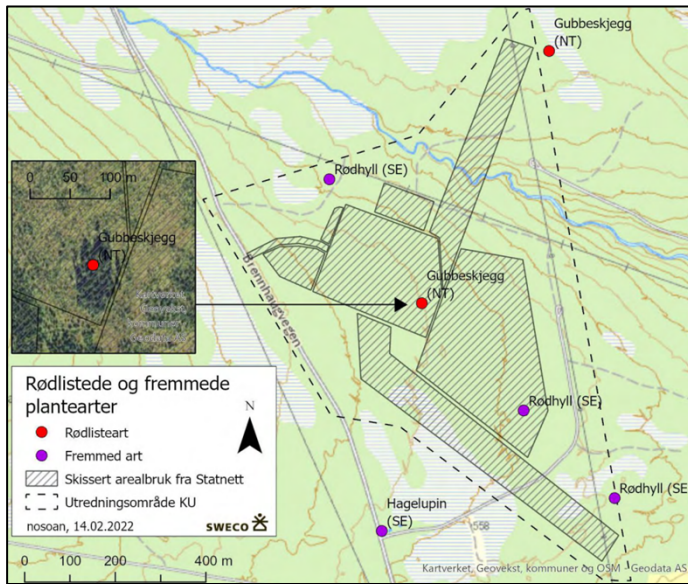
Tiltaket vil eller kan påvirke noen verdifulle lokaliteter.

Ifølge konsekvensutredningen vil om lag 30 % av naturtypelokaliteten Finnsbekken 4 blir berørt av hogst for nytt ryddebelte for 300 kV-ledningen samt kjørespor og anleggsarbeid. Lokaliteten er en høgstaudegranskog (NT) ved Finnsbekken med stor verdi. Naturtypelokaliteten Finnsbekken 3, en gransumpskog (sterkt truet – EN) langs bekken, ligger utenfor, men nært tiltaksområdet. Det er derfor noe risiko for at denne blir utilsiktet påvirket i anleggsfasen. Lokalitetene er vist i figur 12.

Figur 12. Kart fra konsekvensutredningen som viser verdifulle naturtypelokaliteter langs Finnsbekken. Skissert ledningstrasé, som krysser lokaliteten Finnsbekken 4, er marginalt endret i etterkant av utredningen.

Konsekvensutredningen viser at et funksjonsområde for lavarten gubbeskjegg (nær truet – NT) bygges ned på stasjonsområdet, se figur 13. Med omsøkt stasjonsplassering kan dette ikke unngås. Et funksjonsområde for arten øst for eksisterende ryddebelte for 300 kV-ledningen skal ikke bli berørt av planene, men ligger nær tiltaksområdet og dermed med noe risiko for utilsiktet påvirkning i anleggsfasen.

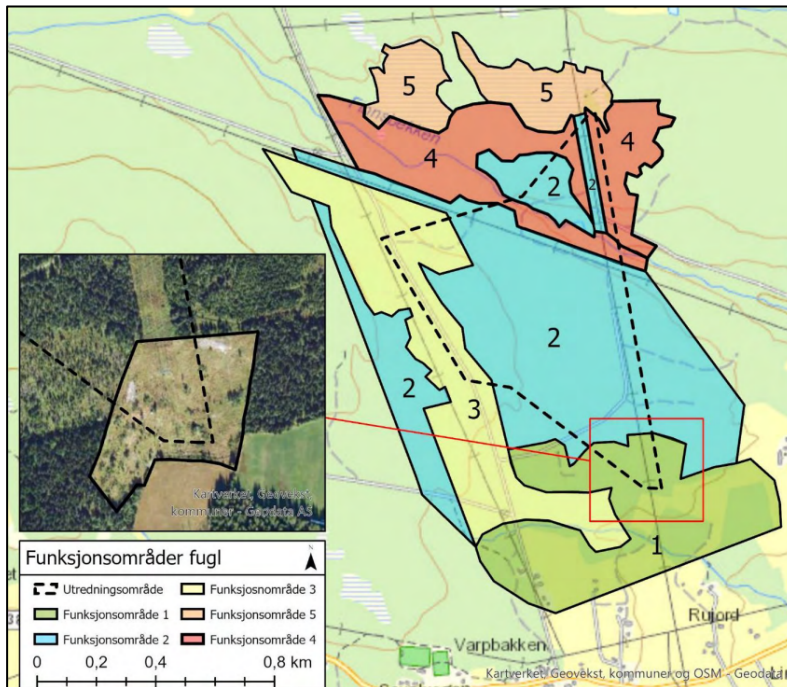

Figur 13. Kart fra konsekvensutredningen for naturmangfold som viser forekomster av rødlistearten gubbeskjegg samt fremmede arter.

Utredningen beskriver et hekkeområde for rødstilk (NT) og enkeltbekkasin på et myrområde nord for Finnsbekken, se lokalitet 5 i figur 14. Her finnes også en gammel registrering av storspove (sterkt truet – EN). Dette området ble ikke påvirket av ny trasé for 300 kV-ledningen slik den var planlagt på søknadstidspunktet, men krysses av traseen som framgår av tilleggssøknaden. Området krysses også av eksisterende trasé for ledningen. Anleggsarbeider kan forstyrre hekking. Det er ikke planlagt mastepunkter i myra, og i driftsfasen mener derfor NVE at virkningene for fugl blir tilsvarende som med eksisterende ledningstrasé.

Utredningen viser også at stasjonsområdet bygger ned store deler av et funksjonsområde for fugl, se lokalitet 2 i figur 14. Dette er imidlertid et hogstpreget område med potensial først og fremst for trivielle arter.

I tillegg vil tiltaket ifølge utredningen gi noe forringelse av funksjonsområdene 1, 3 og 4 jf. figur 14. Dette er områder med enkelte rødlistede fuglearter, men der tiltaket medfører små inngrep og virkninger for artene.

Figur 14. Funksjonsområder for fugl som er kartlagt i forbindelse med konsekvensutredningen. Lokalitet 5 er hekkeområde bl.a. for rødstilk og enkeltbekkasin og potensielt også storspove.

Konsekvensutredningen beskriver at kantvegetasjonen langs Finnsbekken har verdi som leveområde og trekkorridor for fugl, herunder granmeis (sårbar – VU) og vilt. Bekken har en god bestand av stasjonær ørret, og den økologiske tilstanden jf. vannforskriften er vurdert som god. Ifølge utredningen vil en fragmentering av skogen som følge av ny ledningstrasé redusere funksjonaliteten for de landlevende artene, og faren for påvirkning på ørret og vannlevende organismer som følge av forurensende avrenning vil øke.

Ifølge utredningen finnes mye tråkk og beitespor fra elg, hjort og rådyr i området. Spesielt er et elgtråkk langs Finnsbekken mye brukt. Tiltaket vil ifølge utredningen fragmentere området som leveområde, men ikke i vesentlig grad hindre vandrings-/spredningsmuligheter. Viltnemda i Gjøvik kommune er bekymret for at tiltaket vil få konsekvenser for hjortevilt, spesielt knyttet til fare for påkjørsler langs Brennhaugveien. NVE mener tiltaket ikke vil få vesentlige virkninger hjorteviltbestanden i området. Det utelukkes ikke at anleggstrafikk på Brennhaugveien kan gi større fare for viltpåkjørsler. I driftsfasen vil tiltaket ikke øke trafikkbelastningen på Brennhaugveien. NVE konstaterer imidlertid at gjerdet rundt stasjonen går helt ned til Brennhaugveien. Dette kan potensielt lede hjortevilt ned på veien framfor at det passerer stasjonen på nordsiden.

Statnett og Elvia har bekreftet at de to lokalitetene utenfor tiltaksområdet, Finnsbekken 3 og gubbeskjeggforekomsten øst for ledningstraseen, skal merkes i terrenget i anleggsfasen slik at de ikke blir berørt.

De har også bekreftet at inngrepene i Finnsbekken 4, skal begrenses til ny og eksisterende ledningstrasé. Områdene som ikke trenger å berøres skal merkes i terrenget, og hogst, kjørespor m.m. skal begrenses til det aller nødvendigste. NVE mener det bør stilles vilkår om utarbeidelse av en detaljplan der tiltak for å ivareta lokalitetene beskrives nærmere. NVE forutsetter dessuten at byggingen, herunder omlegging av kraftledninger, gjennomføres uten fjerning av funksjonell

kantsone langs Finnsbekken. Vi viser ellers til at inngrep i kantvegetasjonen langs vassdrag, ut over fjerning av høye trær som kan komme i konflikt med kraftledningen, krever godkjenning fra Statsforvalteren jf. vannressursloven § 11.

NVE mener det i en detaljplan også bør beskrives hvordan arbeider i hekkeområdet på myr nord for Finnsbekken (funksjonsområde 5) kan gjennomføres og tilpasses slik at inngrepet minimeres og artene her ikke blir forstyrret i hekketiden. NVE mener dessuten at det bør stilles vilkår om merking av topplinene på 300 kV-ledningen der den krysser funksjonsområde 5 (hekkeområde) på myra nord for Finnsbekken for å redusere faren for at fugl kolliderer med ledningen.

Når det gjelder fare for viltpåkjørsler, mener NVE at Statnett og Elvia i en detaljplan bør vurdere behovet for tiltak, og at ev. tiltak beskrives nærmere.

Med bakgrunn i vurderingene over, mener NVE at tiltaket vil få små og akseptable negative virkninger for naturmangfold.

Naturmangfoldloven § 9, føre-var-prinsippet

NVE mener at grunnlagsmaterialet for de utførte utredningene av naturmangfold er tilstrekkelig, jf. våre vurderinger av dette innledningsvis i kapittelet, og at føre-var-prinsippet som fremgår av naturmangfoldloven § 9 ikke kommer til anvendelse i denne saken.

Samlet belastning i henhold til prinsippene i naturmangfoldloven

I henhold til naturmangfoldloven § 10 skal påvirkningen av et økosystem vurderes ut ifra den samlede belastningen økosystemet er eller vil bli påvirket av. Ifølge forarbeidene (Ot.prp. 52 (2008-2009) s. 381–382) er det effekten på naturmangfoldet som skal vurderes i prinsippet om samlet belastning, ikke det enkelte tiltaket som sådan. For å kunne gjøre dette er det nødvendig med kunnskap om andre tiltak og påvirkningen på økosystemet, hvor det både skal tas hensyn til eksisterende inngrep og forventede framtidige inngrep.

NVE mener Skyberg transformatorstasjon og omlegging av 300 kV ledning Fåberg–Røykås gir noe økt samla belastning hhv. for rødlistearten gubbeskjegg (NT) og den rødlistede naturtypen høgstaudegranskog (NT) som i dag påvirkes av bl.a. hogst i området.

Gubbeskjegg er knyttet til gammel, naturskogspreget barskog, og den største trusselen i dag er bestandsskogbruk som også foregår i dette området. Når gjenværende «øyer» av eldre skog forsvinner, påvirker dette bestanden både som følge av selve hogsten/nedbyggingen, men også pga. at avstanden mellom mulige leveområder øker og derfor reduserer sjansen for at arten kan spre seg. Det er kartlagt ytterligere én lokalitet rett ved tiltaksområdet som ikke skal berøres av tiltaket.

Skogbruket er også den største trusselen mot høgstaudegranskog, som ellers finnes spredt på rikere mark. Ledningen krever hogst av trær innenfor lokaliteten, men vil ifølge konsekvensutredningen ikke direkte påvirke den største og viktigste delen.

NVE er enig i konklusjonen i naturmangfoldutredningen at tiltaket ikke i vesentlig grad vil bidra til at forvaltningsmål i naturmangfoldloven §§ 4 og 5 for naturtyper, økosystemer og arter, eller andre nasjonale miljømål, blir vanskelige/umulige å nå.

Kostnadene ved miljøforringelse, miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, §§ 11 og 12

Ifølge naturmangfoldloven § 11 skal tiltakshaver bære kostnadene ved miljøforringelse. NVE har anledning til å legge føringer i konsesjoner for eventuelle avbøtende tiltak som reduserer virkninger for naturmangfoldet. I naturmangfoldlovens § 12 står det at skader på naturmangfoldet skal unngås ved bruk av driftsmetoder, teknikk og lokalisering som ut fra en samlet vurdering gir de beste samfunnsmessige resultatene. NVE legger også til grunn at konsesjonsbehandlingen skal medføre at tiltaket lokaliseres der de samfunnsmessige ulempene blir minst, jf. energilovforskriften § 1-2. Samtidig vil en eventuell konsesjon legge føringer for hvilke avbøtende tiltak Statnett og Elvia må gjennomføre for å minimere skadene på blant annet naturmangfoldet. Vi viser blant annet til vurderingen av vilkår i kapittel 4. På bakgrunn av dette mener NVE at naturmangfoldloven §§ 11 og 12 er hensyntatt.

3.4.5 Dyrevelferd

Mattilsynet mener utformingen og driften av transformatorstasjon må være slik at påkjenning og skade på fisk og vilt unngås. De viser til fare for forstyrrelse av fisk ved arbeid i eller langs Finnsbekken samt at viltet henger seg fast i gjerder.

NVE forutsetter at Statnetts tiltak ikke gir inngrep i Finnsbekken, og ikke har nevneverdig påvirkning på fisk. Når det gjelder sikkerhet for landlevende dyr, så viser NVE til at stasjonsområdet skal gjerdes inn slik at f.eks. dyr ikke kan komme inn. NVE forutsetter at Statnett og Elvia fører nødvendig tilsyn med området inkludert gjerdene. Ifølge Statnett har de ikke erfaring med at dyr henger seg fast i disse gjerdene. Vi viser også til at vi ser behov for at Statnett og Elvia i en detaljplan vurderer behovet for tiltak mot ev. økt fare for vilt påkjørsler langs Brennhaugveien.

3.4.6 Virkninger for arealbruk og naturressurser

Stasjonsområdet for Skyberg vil bli på totalt 220 dekar, hvorav 135 dekar blir direkte berørt av inngrep. Av dette vil 40 dekar bli inngjerdet. Atkomst til stasjonen blir via en ny ca. 400 m lang og 6 m bred vei fra Brennhaugvegen.

Omleggingen av eksisterende 300 kV ledning Fåberg–Røykås båndlegger en 2 km lang og om lag 41 m bred trasé, mens omleggingen av eksisterende 132 kV-ledninger Dokka-By I og II båndlegger en om lag 200 m lang og 100 m bred trasé.

Tiltaket er planlagt på arealer avsatt som landbruks-, natur- og friluftsområder. Langs eksisterende kraftledninger er det båndleggingssoner for høgspennet. Tiltaket krever ikke avklaring etter plan- og bygningsloven, og kommunen har ikke uttalt seg negativt til plasseringen av ny stasjon. NVE legger til grunn at plasseringen er hensiktsmessig i forhold til tilknytning til regional- og transmisjonsett samt eksisterende veier.

Ved Vardal stasjon vil et areal på om lag 6 dekar fristilles når stasjonen rives. I tillegg fristilles båndlagt areal langs T-avgreiningen fra ledningene Dokka-By I og Dokka-By II. Dette arealet eies av Gjøvik kommune. Fristilling av dette arealet legger til rette for boligbygging i tråd med kommunens ønsker for området.

Gjenbruk av overskuddsmasse

Det er anslått behov for permanent lagring av inntil 40 000 m³ masse fra stasjonstomten, og samtidig et behov for tilkjøring av 100 000 m³ masse for oppbygging av tomten. Området er i tillegg registrert med dyrkbar jord.

NVE mener det i tråd med avklaringen av innsigelsene fra Statsforvalteren bør stilles krav om at Statnett/Elvia i detaljplanen skal vurdere om masser som tas ut i forbindelse med byggingen er egnet for nydyrkingsformål, og beskriver hvordan flytting av matjord skal skje dersom landbruksmyndighetene gir nødvendige tillatelser. NVE legger til grunn at Statnett og Elvia avklarer behovet for slike masser. I tillegg mener vi det er relevant å stille vilkår om at omdisponering av dyrkbar jord skal rapporteres til NVE.

NVE mener det samtidig iht. avklaringen av innsigelsen bør stilles krav om at Statnett/Elvia i en detaljplan, i tråd med Miljødirektoratets faktaark M-1243/2018 Mellomlagring og slutt disponering av jord- og steinmasser som ikke er forurenset, skal vurdere om jord- og steinmasser som tas ut i forbindelse med byggingen av Skyberg transformatorstasjon kan gjenbrukes i prosjektet. NVE legger til grunn at Statnett og Elvia, slik de har uttalt, prosjekterer for å redusere behovet for masselagring. Det skal opplyses om hvorvidt omdisponeringen gjelder frigjorte eller nye beslaglagte arealer.

Vannforsyning

Høringsparter har opplyst om brønner langs Brennhauvegen og vannledning med varmekabel som krysser veien. Gjøvik kommune har opplyst til NVE at det ikke er registrert vannforsyning fra Finnsbekken, men at de ikke utelukker at beboerne innerst i Limosetvegen kan ha brønn med forsyning fra bekken.

NVE mener det bør stilles vilkår om at vannforsyning som kan bli påvirket i anleggs- og/eller driftsfase omtales i en detaljplan. Detaljplanen må videre beskrive hvordan brønnene kan bli påvirket, og tiltak som skal iverksettes for å unngå dette. NVE mener også at behovet for overvåking med vannprøvetaking i anleggsfasen bør vurderes i den forbindelse, og at et opplegg for dette må beskrives dersom det er nødvendig.

Mattilsynet har pekt på behov for å forebygge utslipp av olje fra transformatorstasjonen. NVE forutsetter at stasjonen bygges med tilstrekkelig sikkerhet mot oljelekkasjer til grunn og vann, herunder at det etableres en løsning for oppsamling.

3.4.7 Klimagassutslipp

Statnett redegjorde i en tilleggsutredning at de har forpliktet seg til å kutte klimagassutslipp, og at det jobbes med dette bl.a. gjennom krav i rammeavtaler med leverandører av materialer.

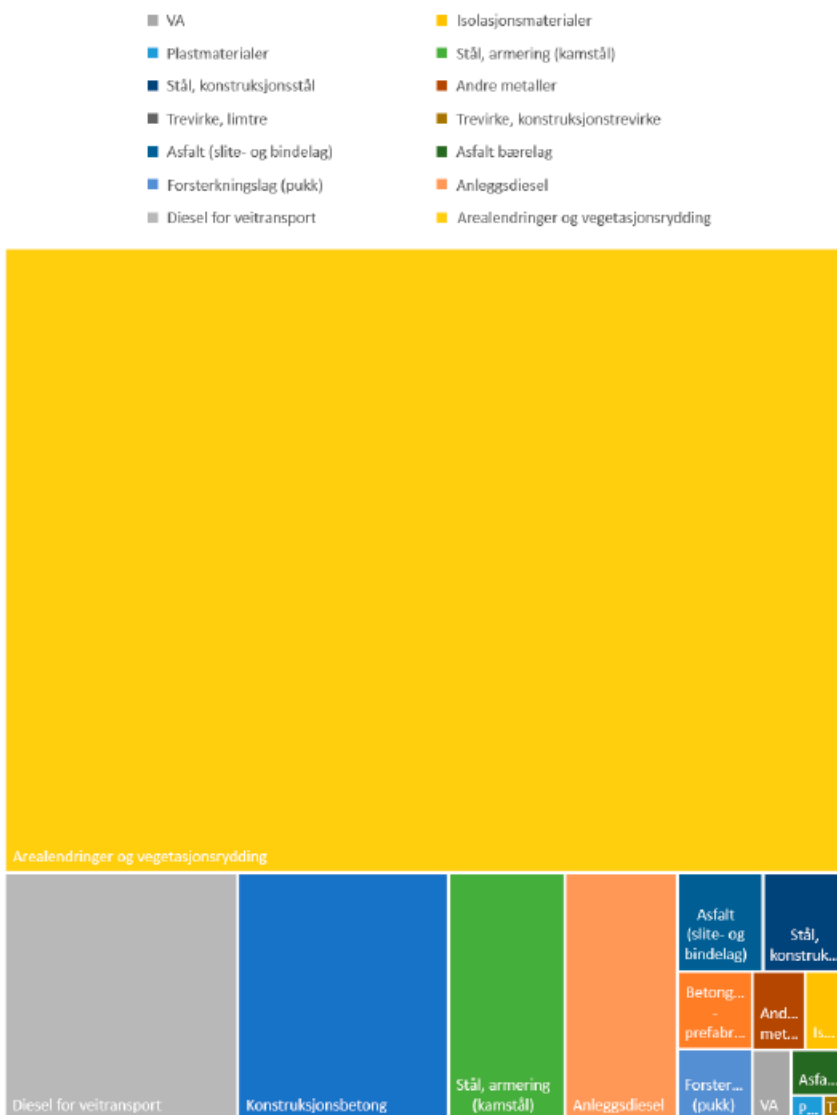
De største utslippkildene ved bygging av Skyberg transformatorstasjon er ifølge utredningen (i avtakende rekkefølge): *arealbruk, diesel for veitransport, konstruksjonsbetong, armeringsstål, anleggsdiesel, asfalt, konstruksjonsstål og betongelementer*. Det relative forholdet mellom ulike innsatsfaktorer er vist i figur 15.

Statnett skriver at følgende tiltak skal gjennomføres for å redusere klimagassutslipp fra Skyberg:

- Det prosjekteres for å redusere arealbruk.

- Det stilles minimumskrav til entreprenør om utslippsreduksjon fra materialer, herunder bruk av lavkarbonklasse A for konstruksjonsbetong.
- Det stilles minimumskrav til entreprenør om en viss andel utslippsfrie anleggsmaskiner.
- Entreprenørene konkurrerer i anbudet om å ytterligere redusere utlippene gjennom klimabudsjett som påvirker totalprisen, der det kommer et påslag på kr 6000 per tonn CO₂ som slippes ut.

NVE viser til at økt utbygging av fornybar energi og transmisjonsnettet er en forutsetning for å nå Norges målsetning om å bli et lavutslippssamfunn med elektrifisering av industri, transport mm. Samtidig vil slik utbygging, i hovedsak som følge av arealbruksendringer og i noen tilfeller anleggstransport, gi klimagassutslipp. Statnetts tiltak er rettet bl.a. mot disse faktorene. NVE forutsetter at tiltakene som Statnett har beskrevet vil bli gjennomført, og mener Statnett bør framlegge et klimagassregnskap fra arealbruksendringer i en detaljplan.

Figur 15. Estimert relativt bidrag av CO₂-ekvivalenter fra innsatsfaktorer for Skyberg transformatorstasjon. Kilde: Statnett.

3.4.8 Forurensning

Undersøkelser har vist at berggrunnen i området består av potensielt syredannende skifer. Slike bergarter kan ved kontakt med luft eller vann forvitrer sulfider som kan gi avrenning med lav pH og høye konsentrasjoner av løste tungmetaller, jern, aluminium og uran. Ifølge søknaden er vekstjord og løsmasser (topplaget) rene, og disse massene planlegges brukt til revegetering og ellers lagt i permanent masselager. Statnett og Elvia skriver i søknaden at når topplaget fra stasjonsområdet er fjernet, vil det påføres tilkjørte masser for å unngå at syredannende berggrunn eksponeres med for avrenning.

Stasjonsområdet heller i retning Finnsbekken. Anleggsarbeid, permanent masselager og drift av stasjonen kan gi overflateavrenning med innhold av partikler og kjemikalier (f.eks. fra oljesøl). NVE mener det bør stilles vilkår om at tiltak for å hindre slik forurensning blir beskrevet nærmere i en detaljplan.

NVE forutsetter at Statnett og Elvia prosjekterer tiltaket med sikkerhet mot avrenning, og gjør nødvendige avklaringer med rette forurensningsmyndighet.

3.4.9 Virkninger for vassdrag

Vurdering etter vannforskriften § 12

Dersom et tiltak kan forringe eller påvirke miljøkvalitetsstandarder og måloppnåelse for vannforekomster jf. vannforskriften §§ 4 til 8, skal det vurderes etter vannforskriftens § 12.

Det er ikke planlagt med inngrep i selve Finnsbekken. NVE legger til grunn at tiltaket ikke skal medføre forurensning til bekken ut over vanlig anleggsforurensning.

NVE mener på bakgrunn av dette at tiltaket ikke krever en vurdering etter forskriftens § 12.

Vurdering etter vannressursloven

Det er søkt om kryssing av Finnsbekken med ny trasé for 300 kV ledning Fåberg–Røykås. Som det framgår av kapittel 3.4.4, mener NVE at det bør settes vilkår om at påvirkning på kantvegetasjonen langs vassdraget skal unngås eller minimeres. Med denne forutsetningen vurderer NVE planene slik de er fremlagt til ikke å kreve noen ytterligere behandling etter bestemmelsene i vannressursloven.

Vannressursloven har imidlertid flere alminnelige regler om vassdrag. Disse er gitt i vannressursloven kapittel 2, og gjelder for alle tiltak i vassdrag. NVE viser spesielt til aktsomhetsplikten i vannressursloven § 5 som pålegger at vassdragstiltak og tiltak som berører vassdrag skal planlegges og gjennomføres slik at de er til minst mulig skade og ulempe for allmenne og private interesser. Vi gjør oppmerksom på at dersom planene endres eller det viser seg at allmenne interesser tilknyttet vassdraget kan bli berørt av tiltaket, kan dette utløse konsesjonsplikt etter vannressursloven, jf. § 8. Planene må i så tilfelle sendes NVE for vurdering. Ved utførte tiltak som er konsesjonspliktige etter vannressursloven vil NVE med hjemmel i vannressursloven § 59 vurdere pålegg om retting. Iverksetting av konsesjonspliktige tiltak uten nødvendig tillatelse er straffbart etter vannressursloven § 63. Vannressurslovens bestemmelser ivaretar de allmenne interessene i vassdraget og tiltakshaver er selv ansvarlig for eventuelle skader og ulemper for de private interessene i vassdraget som følger av tiltaket.

3.4.10 Virkninger for annen infrastruktur

Høringsparter har opplyst om fiberkabler i og langs Brennhaugvegen. NVE forutsetter at Statnett og Elvia kontakter og gjør nødvendige avklaringer med eiere av infrastruktur som kan bli påvirket av tiltak eller annen aktivitet på veien. Dette inkluderer innhenting av nødvendige tillatelser før oppstart av anleggsarbeid.

3.4.11 Sikkerhet for tredjeperson

Kristine Hansen mener transformatorstasjonen vil være et mulig militært mål eller terrormål som det ikke er ønskelig å ha i nærheten.

Transformatorstasjoner kan, i likhet med kraftledninger, veier og broer, ikke utelukkes som potensielle mål for militære angrep eller terror. Samtidig er dette infrastruktur som er kritisk for at samfunnet skal fungere, og som må bygges i eller nær områder hvor det er behov for denne infrastrukturen. Transformatorstasjoner må bygges iht. krav i kraftberedskapsforskriften som skal sørge for at risiko for skade, havari og funksjonssvikt og andre uønskede hendelser og handlinger blir minst mulig. Herunder stilles det byggetekniske krav, f.eks. om gjerde, for å holde uvedkommende vekk.

Det er ikke mulig å sikre infrastruktur mot alle typer hendelser. Skyberg transformatorstasjon ligger imidlertid i et område med spredt bebyggelse og ca. 750 m unna nærmeste bebyggelse. Den ligger dermed i større avstand fra bebyggelse enn hva tilfellet er for mange andre transformatorstasjoner rundt om i landet, inkludert eksisterende Vardal transformatorstasjon som er omsøkt revet når Skyberg er satt i drift. Den nærmeste bebyggelsen ligger etter NVEs vurdering utenfor området som kan bli rammet av de fleste påregnelige hendelser ved Skyberg transformatorstasjon.

NVE mener i lys av dette at Skyberg transformatorstasjon ikke utgjør en uakseptabel risiko for tredjeperson.

3.5 Virkninger i anleggsfasen

3.5.1 Trafikksikkerhet, støv og støy

Beboere i området og Gjøvik kommune har pekt på at anleggsfasen medfører betydelig anleggstrafikk langs Sevalvegen og Brennhaugvegen, og at dette vil gi støy- og støvplager, fare for gående og syklende samt forringing av veiene. Multiconsult har på vegne av Statnett og Elvia utredet dette nærmere og vurdert behovet for tiltak^{1,2}.

Trafikksikkerhet

Ifølge utredningene fra Multiconsult vil antatt behov for transport av masser og materiell kreve 25 000 kjøreturer (inkluderer både kjøring til og fra stasjonsområdet). Med utgangspunkt i framdriftsplanen, med 8 t arbeidsdag og helger og ferier fratrukket, er det anslått en trafikk-

---

¹ Multiconsult 2023. Skyberg transformatorstasjon 420 kV. Fagutredning vei. Dokumentnummer 30092-MUL-SKY-0014.

² Multiconsult 2023. Skyberg transformatorstasjon 420 kV. Fagutredning trafikk. Dokumentnummer 30092-MUL-SKY-0055.

mengde på 97 bilturer i døgnet i den mest trafikkerte perioden som vil vare i underkant av 6 måneder.

Multiconsult har funnet behov for utbedring av Sevalvegen (fv. 2388) og krysset med Brennhaugvegen, samt anbefalt tiltak på selve Brennhaugveien. De har imidlertid vurdert at det ikke vil være behov for større fysiske tiltak for gående og syklende, da det er svært begrenset med slik trafikk, og det er skoletransport for barne- og ungdomsskoleelever. Ifølge utredningene bør det i samråd med veieier utarbeides en arbeidsvarslingsplan for arbeid på eller ved vei.

NVE viser til at permanente tiltak på Brennhaugveien og Sevalvegen må avklares med veieier/veimyndigheter før anleggsstart. Vi legger på bakgrunn av utredningene til grunn at byggingen av Skyberg transformatorstasjon kan gjennomføres med tilstrekkelig sikkerhet og minst mulig ulempe for andre trafikanter, og at nettselskapene avklarer og detaljplanlegger tiltak for trafiksikkerhet i samråd med veieier/veimyndigheter. NVE mener det bør stilles vilkår om at en oppsummering av tiltak kort omtales i en detaljplan.

NVE minner om at ev. skader som påføres veier i forbindelse med tiltaket må utbedres eller erstattes.

Støv og støy

Grunneiere har bedt om at det stilles krav om at anleggstrafikk og massetransport skal foregå innenfor normal arbeidstid fra mandag til fredag.

Når det gjelder støy, vises det i utredningene til at anleggstrafikk i hovedsak vil pågå i arbeidstiden, og at entreprenør må forholde seg til gjeldende grenseverdier for bygge- og anleggsvirksomhet i punkt 6 i *Retningslinjer for behandling av støy i arealplanlegging* T-1442. Det må regnes med støvplage ved anleggstrafikk langs Brennhaugvegen som er grusvei, og tilgrising av Sevalvegen. Som avbøtende tiltak er det anbefalt jevnlig vask av kjøretøy før utkjøring fra anleggsområdet.

NVE mener det må stilles vilkår om at Statnett og Elvia i en detaljplan beskriver problematikken med tilgrising av offentlig vei og støving langs Brennhaugveien, samt tiltak for å unngå eller begrense dette. Når det gjelder støving, viser vi til kapittel 6 i *Retningslinje for behandling av luftkvalitet i arealplanleggingen* T-1520. NVE mener videre at det bør stilles vilkår om at støy fra anleggsarbeidet og eventuelle støyreducerende tiltak skal beskrives i detaljplanen. Vi viser til Klima- og miljødepartementets *Retningslinjer for behandling av støy i arealplanlegging* (T-1442/2012). Dersom det er behov for å søke dispensasjon, skal konsesjonær søke rette forurensningsmyndighet.

3.5.2 Skade på privat eiendom

Høringsparter har uttrykt bekymring for skade på private eiendommer fra anleggstrafikk. NVE mener det bør stilles vilkår om at Statnett og Elvia i en detaljplan beskriver hvordan anleggsgjennomføringen skal skje uten skade på andre eiendommer, herunder gjerder og private avkjørsler slik høringsparter har uttrykt bekymring om. NVE minner om at selskapene plikter å erstatte/utbedre den skade de påfører annen manns eiendom både i anleggs- og driftsfasen.

3.5.3 Fremmede arter

Det er kartlagt hagelupin ved krysset mellom Brennhaugvegen og anleggsvei inn til eksisterende 300 og 132 kV ledninger. Rødhyll er registrert i området for planlagt masselager samt i traseen for

eksisterende 300 kV ledning. Begge artene er oppført med svært høy risiko (SE) i fremmedartslista for arter³.

Statnett og Elvia planlegger tiltak for å hindre spredning av hagelupin ved å merke og unngå kjøring og inngrep i forekomsten. NVE mener de må beskrive dette i en detaljplan.

Spredning av rødhyll er avhengig av fugl, og arten spres ikke med masser. Rødhyll vil kunne etablere seg i områder hvor skogen fjernes, slik som på masselageret og i nye ledningstraseer. Den er imidlertid vanlig forekommende i området ifølge utredningen, og NVE er derfor enig i at det har liten hensikt å pålegge særskilte vilkår for å hindre oppvekst av denne arten.

3.5.4 Plante- og fiskehelse

Mattilsynet forutsetter at det utformes bestemmelser til planene for å hindre at flytting av masser eller maskiner/utstyr med rester av jord- frø og andre planterester bidrar til spredning av planteskadegjørere. NVE forutsetter at Statnett og Elvia følger gjeldende lovverk knyttet til plantehelse, og mener de i en detaljplan må beskrive hvordan slik spredning skal unngås.

NVE legger til grunn at tiltaket ikke gir inngrep i Finnsbekken, og dermed ikke medfører fare for spredning av smittsomme sykdommer til eller fra vassdraget.

3.6 Nærmere om riving av eksisterende anlegg

Statnett har søkt om å få beholde tre master langs eksisterende trasé for 300 kV ledning Fåberg–Røykås. Hensikten er å kunne gjenbruke mastene for tilbakeføring av denne ledningen dersom den meldte 420 kV-ledningen Lillehammer–Gran bygges via Skyberg transformatorstasjon.

NVE kan ikke forskuttere at Statnett får konsesjon for 420 kV ledning Lillehammer–Gran som meldt. Vi mener imidlertid at det er fornuftig at master kan gjenbrukes dersom meldt løsning får konsesjon, og at det derfor bør gis en tilstrekkelig lang frist for riving til at konsesjonsspørsmålet for Lillehammer–Gran er avklart.

Elvia har uttalt at NVE bør gi Statnett en fleksibel frist for riving av Vardal transformatorstasjon med T-avgreninger. Hensikten er at Elvia da kan bygge den meldte 132 kV ledning Åbjøra–Gjøvik samtidig som at forsynings sikkerheten til Gjøvik opprettholdes i byggeperioden. Statnett har uttalt til NVE at dette er fornuftig.

NVE er enig med Statnett og Elvia i at dette er hensiktsmessig, og at det derfor kan settes en frist på fem år for å rive stasjonen og T-avgreningen. Vi presiserer samtidig at dersom Statnett ikke ønsker å drifte anleggene, kan Elvia søke konsesjon om overtakelse og videre drift fram mot nedleggingen. NVE stiller vilkår om at anleggene rives før fem år har gått dersom det ikke lenger er rasjonelt å ha dem i drift.

---

³ Solstad H, Hegre H, Alm T, Fløistad IS, Pedersen O, Schei FH, Vandvik V, Vollering J, Westergaard KB og Skarpaas O (2023). Fremmedartslista 2023. Artsdatabanken

4 NVEs konklusjon og vedtak om søknad etter energiloven

4.1 Oppsummering av virkninger av tiltaket og avbøtende tiltak

NVE vil i det følgende oppsummere virkninger basert på det som er vurdert i kapittel 3.4 og 3.5, og avbøtende tiltak vi vil stille vilkår om blir gjennomført ved bygging og drift av anleggene.

4.1.1 Oppsummering av virkninger

Ny transformatorstasjon vil opprettholde og øke forsynings sikkerheten i regionalnettet. Plasseringen av ny stasjon gir begrenset behov for ny infrastruktur og omlegging av eksisterende sentral- og regionalnett.

Transformatorstasjonen vil i liten grad endre opplevelsen av landskapet sett fra avstand (fjernvirkning), men vil framstå som et betydelig inngrep lokalt.

NVE mener tiltaket vil gi små eller moderate virkninger for naturmangfold. Arealinngrep og hogst bygger ned en forekomst av gubbeskjegg (NT) og reduserer arealet av en høgstaudegranskog (NT). Tiltaket kan også påvirke funksjonsområder for fugl og vilt langs og nord for Finnsbekken.

Prosjektet vil gi en stor mengde overskuddsmasse, og gir arealbeslag i et område registrert som dyrkbar jord.

Det er meldt om brønner og vannforsyning langs Brennhaugveien og muligens Finnsbekken som kan bli påvirket av tiltaket.

Anleggsfasen innebærer stor trafikkbelastning på Brennhaugveien og Sevaldvegen, noe som vil gi støy, støv og andre ulemper for beboere.

4.1.2 Detaljplan

Bygging, drift og vedlikehold inkludert transport knyttet til dette kan gi negative miljøvirkninger. Etter NVEs erfaring kan en detaljplan bidra til å redusere eller unngå disse. Detaljplanen er forpliktende for entreprenør og byggherre, og er gjeldende både for anleggs- og driftsfase. NVE vil sette vilkår om at Statnett og Elvia utarbeider en slik plan, som det forutsettes at tiltakshaverne drøfter planen med Gjøvik kommune, grunneiere og andre rettighetshavere. Planen kan utarbeides som et felles dokument. En slik plan skal godkjennes av NVE før anleggsstart. NVE har utarbeidet en veileder for utforming og innhold av en slik detaljplan. Vi forutsetter at denne følges.

Ut over det som står i veilederen, skal detaljplanen spesielt beskrive/inneholde følgende:

- Mulighet for gjenbruk i prosjektet av rene jord- og steinmasser i tråd med Miljødirektoratets faktaark M-1243/2018 Mellomlagring og sluttdisponering av jord- og steinmasser som ikke er forurenset.
- Om masser som tas ut i forbindelse med byggingen er egnet for nydyrkingsformål. Dersom massene er egnet til formålet, skal Statnett/Elvia utarbeide en plan for hvordan flytting av matjord er planlagt gjennomført.
- Hvordan fjerning av vegetasjon skal begrenses for å skjerme for innsyn fra områdene rundt Skyberg transformatorstasjon.
- Eventuelle behov for tiltak inkl. omlegging/justering av stier/løyper rundt Skyberg transformatorstasjon.

- Merking i kart og fysisk i terreng av sikringssonen rundt kulturminner nær tiltaksområdet i anleggsfasen.
- Hvordan inngrep i kantsonen langs Finnsbekken skal unngås eller minimeres.
- Merking av verdifulle naturtypelokaliteter og funksjonsområder for arter for å unngå inngrep i lokalitetene utenfor tiltaksområdet og begrense inngrep i lokaliteter i tiltaksområdet.
- Hvordan anleggsarbeider i forbindelse med ny trasé for 300 kV Fåberg–Røykås kan tilpasses for å unngå forstyrrelse av fugl på myrområde nord for Finnsbekken i hekkeperioden. Det skal også framgå hvordan arbeidene kan gjennomføres for å unngå eller minimere skade på myra.
- Behov for tiltak og eventuell beskrivelse av disse for å begrense faren for økning av vilt påkjørsler langs Brennhaugveien som følge av utbyggingen.
- Beskrivelse av tiltak for å hindre avrenning med partikler og annen forurensning til Finnsbekken, herunder fra permanent masselager, i anleggs- og driftsfase.
- Beregnede klimagassutslipp fra arealbruksendringer som følge av utbyggingen.
- Om vannforsyning langs Brennhaugveien og fra Finnsbekken kan bli påvirket av utbyggingen, og hvilke tiltak som skal iverksettes dersom dette er tilfelle. Behov og opplegg for overvåkning av vannkvalitet i anleggsfasen skal beskrives.
- Faren for tilgrising av offentlig vei og støving langs Brennhaugveien, og tiltak for å unngå eller begrense dette.
- Støy fra anleggsarbeidet og eventuelle støyreducerende tiltak.
- Oppsummering av trafikksikringstiltak.
- Hvordan anleggsgjennomføringen skal skje uten skade på annen eiendom, herunder gjerder og private avkjørsler langs Brennhaugveien.
- Tiltak mot spredning av hagelupin i anleggsfasen.
- Hvordan spredning av planteskadegjørere til landbruksområder skal unngås.

NVE vil også stille vilkår om at det utarbeides en detaljplan for riving av Vardal transformatorstasjon og T-avgreining fra Dokka–By I og II. Det må i forbindelse med detaljplanen avklares med grunneier Gjøvik kommune hvordan området skal tilbakeføres og istandsettes.

NVE forutsetter at midlertidige terrenginngrep begrenses i størst mulig grad, og at terrenget tilbakeføres til opprinnelig tilstand så langt det lar seg gjøre.

4.1.3 Rapportering ved omdisponering av dyrkbar jord

Dersom anleggene denne konsesjonen omfatter medfører at dyrkbar jord blir omdisponert, skal konsesjonær rapportere dette i detaljplanen.

4.1.4 Merking for fugl

Topplinene på 300 kV ledning Fåberg–Røykås skal merkes med fugleavvisere på strekningen som legges om over myrområdet registrert som funksjonsområde for fugl nord for Finnsbekken.

5 Oppsummeringer og NVEs vedtak

5.1 Oppsummering av NVEs vurderinger

NVE har vurdert Statnett og Elvias søknad om å få bygge Skyberg transformatorstasjon med omlegging av eksisterende 132 og 300 kV ledninger samt nedlegging av Vardal stasjon. Vi har i dette notatet redegjort for vurderingsgrunnlaget og positive og negative virkninger av tiltaket. Etter energiloven kan det gi konsesjon til energianlegg som anses som samfunnsmessig rasjonelle, det vil si hvis de positive virkningene anses som større enn de negative.

Noen av tiltakets virkninger kan tallfestes og omtales som prissatte virkninger (investeringskostnader, endringer i taps- og avbruddskostnader, flaskehalskostnader osv.). Men mange av virkningene ved etablering av transformatorstasjoner, er såkalt ikke-prissatte virkninger (forsyningsikkerhet, visuelle virkninger for landskap, kulturmiljø, friluftsliv, bomiljø, naturmangfold osv.). Slike virkninger kan være vanskelig å tallfeste, og de samlede konsekvensene kan dermed heller ikke summeres opp til et positivt eller negativt resultat i kroner og øre. NVEs vurdering av om det skal gis konsesjon til et omsøkt tiltak er derfor en faglig skjønnsvurdering.

Under er en oppsummering av prissatte og ikke-prissatte virkninger og NVEs vektlegging av disse for den løsningen NVE mener er best. Oppsummeringen gis i tabell, og baserer seg på NVEs vurderinger gjort i kapittel 3. Hensikten er å vise hvilke hensyn NVE har tillagt mest vekt ved avgjørelse av konsesjonsspørsmålet og eventuelle avbøtende tiltak.

I tabellen er NVEs vektlegging delt inn i kategoriene liten, middels og stor for å synliggjøre vår skjønsmessige vurdering av ikke prissatte konsekvenser.

Oppsummering av virkninger og avbøtende tiltak			
Prissatte virkninger			
Investeringskostnader	600-750 mill. kr.		
Driftskostnader	Ikke beregnet		
Sum prissatte virkninger	600-750 mill. kr.		
Ikke-prissatte virkninger			
Tema	NVEs vektlegging	NVEs vurdering	Avbøtende tiltak
Forsynings-sikkerhet <i>Les mer i kap. 3.2 og 3.3.</i>	Stor	Ny transformatorstasjon vil opprettholde og styrke regional forsyningsikkerhet.	
Visuelle virkninger <i>Les mer i kap. 3.4.1.</i>	Liten	Stasjonen blir synlig lokalt fra bl.a. skiløype.	Skjermende vegetasjon, istandsetting og naturlig revegetering.
Friluftsliv <i>Les mer i kap. 3.4.3.</i>	Liten	Skiløype kan bli påvirket, primært i anleggsfasen.	Tiltak inkl. tilpasning /omlegging av skiløype skal vurderes i en detaljplan.

Naturmangfold <i>Les mer i kap. 3.4.4.</i>	Liten	Tiltaket gir inngrep i høgstaudegranskog (NT) og et funksjonsområde for gubbeskjegg (NT). Omlegging av 300 kV ledning gir inngrep i hekkeområde for fugl. Mulig fare for viltpåkjørsler.	Merking i anleggsfasen av gjenværende område av høgstaudegranskogs-lokalitet samt av nærliggende naturtypelokaliteter og funksjonsområder. Tilpasning av anleggsarbeider til hekketid for fugl. Merking av toppliner mot fuglekollisjon. Behov for og aktuelle tiltak mot viltpåkjørsler skal vurderes og beskrives i detaljplanen.
Naturressurser <i>Les mer i kap. 3.4.6.</i>	Liten	Stasjonen bygges i område registrert med dyrkbar jord, og det er forventet et betydelig masseoverskudd.	Gjenbruk av overskuddsmasser i prosjektet og til nydyrking skal vurderes i detaljplanen.
Virkninger i anleggsfasen <i>Les mer i kap. 3.5.</i>	Liten	Støy, støving, trafikkulempere og påvirkning på brønner og privat eiendom særlig langs Brennhaugveien	Tiltak for å begrense ulemper og påvirkning på brønner og privat eiendom samt trafikksikringstiltak skal beskrives i detaljplanen.
NVEs samlede vurdering/konklusjon: Med forutsatte avbøtende tiltak vurderes fordelene ved økt forsyningssikkerhet som større enn ulempene for miljø og samfunn.			

5.2 NVEs vedtak

5.2.1 Anleggskonsesjon til Statnett SF

I medhold av energiloven gir NVE konsesjon til Statnett SF for å bygge og drive elektriske anlegg i Skyberg transformatorstasjon i Gjøvik kommune i Innlandet fylke, NVE-ref. 202211859-67).

Tillatelsen omfatter:

- Et stasjonsområde på ca. 220 000 m², hvorav ca. 40 000 m² inngjerdet.
- Kontroll- og servicebygg og garasje/lager i tillegg til transformatorsjakter.
- Transformatorer med øvre spenningsnivå 420 kV.
- Utendørs 132 kV og 420 kV koblingsanlegg.
- Permanent masselager.
- Permanent atkomstvei fra Brennhaugveien.
- Midlertidige anleggsveier/traktorveier og riggplasser.
- Nødvendige høyspenningsanlegg.

Tillatelsen omfatter også omlegging av ca. 2 km av eksisterende 300 kV ledning Fåberg–Røykås for tilknytning i ny Skyberg stasjon. Ledningen bygges for 420 kV, men vil driftes på 300 kV. Den vil ha et rettighetsbelte på ca. 41 m bredde. På strekningen mellom endepunktene for omleggingen skal

liner og én mast fjernes innen ett år og gjenværende master innen ti år ifra idriftsettelsen av anlegget.

NVE gir samtidig konsesjon til riving av eksisterende Vardal transformatorstasjon og 132 kV T-avgreininger (dobbelkursledning) fra Dokka–By I og Dokka–By II (NVE-ref. 200709491-16) i Gjøvik kommune. Anleggene skal fjernes innen fem år fra idriftsettelse av Skyberg transformatorstasjon.

Anleggskonsesjonen gis med særlige vilkår for å begrense negative virkninger for miljø og samfunn:

- Det skal utarbeides en detaljplan som skal gjelde bygging og drift av anleggene. Det skal i planen blant annet vurderes og beskrives hvordan påvirkningen på landskap, verdifulle naturtypelokaliteter og funksjonsområder for fugl og vilt skal reduseres. Planen skal også beskrive avbøtende tiltak for naboer til anleggstransport.
- Topplinene på 300 kV ledning Fåberg–Røykås skal merkes med fugleavvisere der den legges over myrområde nord for Finnsbekken med funksjons som hekkeområde for fugl.
- Eventuell omdisponering av dyrkbar jord skal rapporteres til NVE.

Det skal også utarbeides en detaljplan for riving av Vardal transformatorstasjon og T-avgreiningene til By. Planen kan inngå i detaljplanen for overnevnte anlegg.

5.2.2 Anleggskonsesjon til Elvia AS

I medhold av energiloven gir NVE konsesjon til Elvia AS for å bygge og drive elektriske anlegg i Skyberg transformatorstasjon i Gjøvik kommune i Innlandet fylke, NVE-ref. 202211859-85.

Tillatelsen omfatter følgende anlegg i Skyberg transformatorstasjon

- et inngjerdet område på ca. 6590 m²
- kontrollhus
- utendørs 132 kV koblingsanlegg
- nødvendige høyspenningsanlegg

Tillatelsen omfatter også omlegging av 132 kV ledning Åbjøra–Gjøvik via ny Skyberg stasjon. Omleggingen innebærer to traseer inn til stasjonen og to traseer ut fra stasjonen, hver med lengde på ca. 200 m. Rettighetsbeltet for hver ledning vil bli på ca. 30 m, men totalt ca. 100 for de fire avgreiningene.

Anleggskonsesjonen gis med vilkår om utarbeidelse av en detaljplan som skal inngå i detaljplanen Statnett skal utarbeide for Skyberg transformatorstasjon jf. kapittel 5.2.1.

6 NVEs vurdering av søknader om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse

Ekspropriasjon innebærer at en grunneier/rettighetshaver må gi fra seg eiendomsrettigheter eller andre rettigheter uten å godta dette frivillig, mot at det i en etterfølgende skjønns sak fastsettes erstatning. Dette vil kunne skje dersom grunneier/rettighetshaver og søker ikke lykkes i å forhandle seg fram til minnelige avtaler. NVE forutsetter at tiltakshaver forsøker å komme frem til minnelige ordninger med berørte grunneiere og rettighetshavere jf. ekspropriasjonsloven § 12.

6.1 Hjemmel

Statnett SF har i medhold av lov om overføring av fast eiendom av 23. oktober 1959 (ekspropriasjonsloven) § 2 nr. 19 søkt om tillatelse til å foreta ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for å bygge og drive de omsøkte elektriske anleggene, herunder rettigheter for lagring, atkomst og transport. Ekspropriasjonsloven § 2 nr. 19 gir hjemmel til å ekspropriere «*så langt det trengst til eller for (...) varmekraftverk, vindkraftverk, kraftlinjer, transformatorstasjoner og andre elektriske anlegg.*»

Bestemmelsen gir NVE hjemmel til å samtykke til ekspropriasjon av eiendomsrett eller bruksrettigheter for å bygge og drive de omsøkte anleggene. Omtrent 14 grunneiere blir berørt av anleggene som NVE gir konsesjon til.

6.2 Omfang av ekspropriasjon

Søknaden gjelder ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for bygging og drift/vedlikehold, herunder rettigheter for lagring, atkomst, ferdsel og transport i forbindelse med bygging og drift/vedlikehold av de omsøkte anleggene.

Statnett søker om ekspropriasjon av bruksrett for følgende arealer:

- Gnr. 28, bnr. 1 (ny 300 kV ledningstrasé og mast, bruk av atkomstvei, riggområde)
- Gnr. 29, bnr. 50 (ny 300 kV ledningstrasé og mast, riving av mast, riggområde)
- Gnr. 29, bnr. 33 (ny 300 kV ledningstrasé)
- Gnr. 29, bnr. 16 (ny 300 kV ledningstrasé)
- Gnr. 29, bnr. 35 (tiltak i mast, atkomstveg)
- Gnr. 31, bnr. 3 (ny 300 kV ledningstrasé, veiutvidelse, møteplasser)
- Gnr. 31, bnr. 20 (veiutvidelser, møteplasser)
- Gnr. 31, bnr. 25, 52, 54, 55, 56, 57, 62, 67 (anleggstrafikk langs Brennhaugveien og Sevalvegen)

Statnett søker dessuten om ekspropriasjon av rett til nødvendig terrengkjøring og landing med helikopter til bygging og drift av anleggene på alle overnevnte eiendommer som er berørt av ledningstrasé og anleggsplasser, herunder også nødvendig rydding av skog som hindrer slik kjøring eller landing.

For eiendommer berørt av ledningstraseer vil nødvendig areal for fremføring av ledning bli klausulert. Klausuleringsbeltet for 300 kV ledning Fåberg–Røykås er på ca. 41 m. Retten omfatter også rydding av skog i traseen i driftsfasen.

Statnett søkte opprinnelig om ekspropriasjon også på gnr. 27, bnr. 11 og gnr. 29, bnr. 1,2,3,4, men har inngått minnelig avtale med grunneier. NVE behandler derfor ikke ekspropriasjonssøknaden for disse eiendommene.

6.3 Interesseavveining

Samtykke til ekspropriasjon kan bare gis etter at det er foretatt en interesseavveining etter ekspropriasjonsloven § 2 annet ledd: «*Vedtak eller samtykke kan ikkje gjerast eller gjevast uten at*

det må reknast med at inngrepet tvillaust er meir til gagn enn skade.» Dette innebærer at samtlige skader og ulemper de omsøkte anlegg medfører, skal avveies mot den nytten som oppnås med ekspropriasjonen.

6.3.1 Vurderinger av virkninger av konsesjonsgitte anlegg

Bakgrunnen for søknaden om konsesjon og ekspropriasjon er behovet for å bygge ny transformatorstasjon for transformering mellom transmisjons- og regionalnettet i området. Eksisterende Vardal transformatorstasjon er gammel og må fornyes, og det er kjent planer om forbruk og produksjon i området som krever økt forsyningskapasitet. Skyberg transformatorstasjon vil legge til rette for dette.

Statnett søker om samtykke til ekspropriasjon fordi det er nødvendig å erverve bruksrettigheter for å oppføre anleggene. For det tilfelle at Statnett ikke kommer til enighet om minnelige avtaler med grunneierne, vil det være nødvendig med ekspropriasjonstillatelse for å bygge og drive anleggene. Erstatning for grunneiers økonomiske tap vil da bli fastsatt gjennom rettslig skjønn. NVE har vurdert at omsøkt tiltak er viktig for å oppfylle kravene til forsyningsikkerhet i regionen. Samfunnet er i stor grad avhengig av en god forsyningsikkerhet av elektrisitet for å kunne opprettholde viktige funksjoner og fungere på en god måte. Det vises her til vurderingene i kapittel 3.2 og 3.3.

Fem eiendommer blir berørt av ekspropriasjonssøknaden for omlegging av ledningstrasé, én av tiltak i mast. Noen av eiendommene vil også ha ulempen med gjenstående master i dagens trasé i en periode på inntil ti år.

Noen få eiendommer berøres av utvidelse av veg og møteplasser samt riggområder, mens flere eiendommer berøres av anleggstrafikk. Disse tiltakene er i utgangspunktet midlertidige, og NVE forutsetter istandsetting og tilbakeføring av disse arealene i den grad dette er mulig.

6.3.2 Vurdering av om inngrepet uten tvil er til mer gagn enn til skade

Interesseavveiningen i denne saken innebærer at hensynet til samfunnets interesse i forsyningsikkerhet avveies mot hensynet til de grunneiere eller rettighetshavere som blir berørt og til andre allmenne interesser knyttet til miljø i vid forstand, se kapittel 3.4 og 3.5.

Enkeltpersoner blir i varierende grad direkte berørt av bygging og drift av de anleggene det er gitt konsesjon til. NVE mener allikevel at de samfunnsmessige fordelene ved dette tiltaket veier tyngre enn hensynet til den enkelte grunneier eller rettighetshaver. NVE har etter en samlet vurdering funnet at de samfunnsmessige fordelene ved anleggene vi har er gitt konsesjon til utvilsomt er større enn skader og ulemper som påføres andre.

6.4 NVEs samtykke til ekspropriasjon

Det foreligger grunnlag etter ekspropriasjonsloven § 2 annet ledd, jf. § 2 nr. 19 til å gi samtykke til ekspropriasjon for de anleggene Statnett har søkt om, med unntak av for veiutvidelse og møteplasser på g.nr. 31, bnr. 3 og 20. Når det framlegges mer detaljerte planer for disse tiltakene, kan de behandles i forbindelse med detaljplanen som skal utarbeides jf. vilkår i anleggskonsesjonen eller av rette vegmyndighet. Det gis imidlertid tillatelse til anleggstrafikk på eksisterende vegareal og tilkomst for nødvendig utbedring av veg innenfor dagens vegareal. NVE viser til vedtak om samtykke til ekspropriasjon, ref. NVE 202211859-84.

NVE gjør også oppmerksom på at vi på gnr. 31, bnr. 25, 52, 54, 55, 56, 57, 62, 67, gir tillatelse til ekspropriasjon kun for anleggstrafikk på eksisterende vegareal og tilkomst for nødvendig utbedring av veg innenfor dagens vegareal.

NVE gjør samtidig oppmerksom på at ekspropriasjonstillatelsen faller bort dersom begjæring av skjønn ikke er framsatt innen ett år etter endelig vedtak er fattet, jf. ekspropriasjonsloven § 16.

NVE forutsetter at Statnett forsøker å komme fram til minnelige ordninger med berørte grunneiere og rettighetshavere. Dersom dette ikke er mulig, skal den enkelte grunneier kompenseres gjennom skjønn.

6.5 Forhåndstiltredelse

Statnett søker også om forhåndstiltredelse etter ekspropriasjonsloven § 25. Forhåndstiltredelse innebærer at tiltakshaver kan sette i gang anleggsarbeidet før skjønn er avholdt/erstatning er fastsatt.

Normalt forutsetter samtykke til forhåndstiltredelse at skjønn er begjært. NVE har foreløpig ikke realitetsbehandlet denne delen av søknaden, og vi vil avgjøre søknaden om forhåndstiltredelse når skjønn eventuelt er begjært.

Vedlegg A - Oversikt over lovverk og behandlingsprosess

A.1 Energiloven

For å bygge, eie og drive elektriske anlegg kreves det konsesjon etter energiloven § 3-1. NVE er delegert myndighet til å treffe vedtak om å bygge og drive elektriske anlegg, herunder kraftledninger og transformatorstasjoner.

A.2 Ekspropriasjonsloven

Tiltakshaver har også søkt om ekspropriasjonstillatelse og forhåndstiltredelse etter ekspropriasjonsloven. I utgangspunktet skal tiltakshaver forsøke å inngå minnelige avtaler med grunneiere og rettighetshavere for å sikre seg nødvendige rettigheter til bygging, drift og vedlikehold av de elektriske anleggene. For det tilfelle det ikke er mulig å inngå minnelige avtaler med alle grunneiere og rettighetshavere, vil det være nødvendig med ekspropriasjonstillatelse for å kunne gjennomføre tiltaket. Etter ekspropriasjonsloven § 2 nr. 19 er *kraftliner, transformatorstasjoner og andre elektriske anlegg* mulige ekspropriasjonsformål. I tillegg til ekspropriasjon er det vanlig å søke om forhåndstiltredelse etter ekspropriasjonsloven § 25, som innebærer en tillatelse til å iverksette ekspropriasjonsinngrep før det foreligger rettskraftig skjønn. Det er NVE som er ansvarlig for behandlingen etter ekspropriasjonsloven.

A.3 Samordning med annet lovverk

A.3.1 Plan- og bygningsloven

Kraftledninger og transformatorstasjoner med anleggskonsesjon etter energiloven § 3-1 er ikke omfattet av plan- og bygningsloven, med unntak av lovens krav til konsekvensutredninger og krav til kartfesting. Dette innebærer at:

- konsesjon kan gis uavhengig av planstatus
- det ikke skal utarbeides reguleringsplan eller gis dispensasjon
- det ikke kan vedtas planbestemmelser for slike anlegg

Vedtak om elektriske anlegg som krever anleggskonsesjon skal kun fattes av energimyndighetene. De øvrige myndigheter er høringsinstanser. Statlige, regionale og lokale myndigheter får etter ikrafttredelse av den nye loven innsigelsesrett og klagerett på NVEs konsesjonsvedtak etter energiloven, jf. energiloven § 2-1.

Behandlingsreglene for kraftledninger skal praktiseres for elektriske anlegg med tilhørende konstruksjoner og nødvendig adkomst. Dette innebærer at adkomstveier som er nødvendig for driften av energianleggene skal inntegnes på konsesjonskartet, behandles samtidig med anlegget for øvrig og inngår i konsesjonsvedtaket. Disse skal ikke behandles etter plan- og bygningsloven, under forutsetningen at disse veiene gis en betryggende behandling etter energiloven, der berørte interesser gis mulighet for å gi sine innspill. Veier som ikke inngår i prosessen fram til konsesjonsvedtaket, skal framlegges i detaljplaner som følger opp konsesjonsvedtaket, eller behandles av kommunene etter plan- og bygningsloven.

Selv om nettanlegg kan etableres uavhengig av innholdet i eksisterende arealplaner, betyr ikke at det er likegyldig for utbygger eller NVE hvilken arealbruk som berøres og hvilke planer som foreligger. Eksisterende bruk av arealene er som før en viktig del av de reelle hensynene som skal ivaretas når alternative traseer vurderes og en konsesjonsavgjørelse fattes. Foreliggende regulering til vern kan for eksempel være en viktig grunn til å unngå dette arealet, men planen gir ingen absolutte krav om å unngå arealet.

Elektriske anlegg som er unntatt fra plan- og bygningsloven skal i kommunale plankart fremtre som hensynssoner, noe som betyr at det skal registreres kraftledninger med tilhørende byggeforbudssoner i samsvar med regelverket til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. På kart vil ledninger være vist som et skravert område. Tidligere framstilling av ledninger som planformål (spesialområde, fareområde) med egne farger skal fases ut. Planformål ved ledninger skal framstilles ut fra forutsatt bruk av arealet i området for øvrig.

Unntaket fra plan- og bygningslovens plan- og byggesaksbestemmelser gjelder elektriske anlegg, som er en fellesbetegnelse på elektrisk utrustning og tilhørende byggetekniske konstruksjoner. Konstruksjoner som ikke har betydning for drift og sikkerhet ved de elektriske anleggene vil derfor omfattes av byggesaksbestemmelsene. Enkelte byggverk tilknyttet transformatorstasjoner vil dermed fortsatt kunne kreve byggesaksbehandling av kommunen. I denne saken har ikke tiltakshaver søkt om slike byggverk.

A.3.2 Kulturminneloven

Alle fysiske inngrep som direkte kan påvirke kulturminner eller kulturlandskap, skal avklares mot kulturminneloven (kulml.) før bygging. Generelt skal det være gjennomført undersøkelser i planområdet for å avdekke mulige konflikter med automatiske fredete kulturminner, jf. kulml. § 9. Eventuelle direkte konflikter mellom det planlagte tiltaket og automatisk fredete kulturminner, må avklares gjennom en dispensasjonssøknad etter kulturminneloven.

A.3.3 Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven omfatter all natur og alle sektorer som forvalter natur eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen.

Lovens formål er å ta vare på naturens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser gjennom bærekraftig bruk og vern. Loven skal gi grunnlag for menneskers virksomhet, kultur, helse og trivsel, både nå og i framtiden, også som grunnlag for samisk kultur. Loven fastsetter alminnelige bestemmelser for bærekraftig bruk, og skal samordne forvaltningen gjennom felles mål og prinsipper. Loven fastsetter videre forvaltningsmål for arter, naturtyper og økosystemer, og lovfester en rekke miljørettslige prinsipper, blant annet føre-var-prinsippet og prinsippet om økosystemforvaltning og samlet belastning.

Prinsippene i naturmangfoldloven skal trekkes inn i den skjønnsmessige vurderingen som foretas når det avgjøres om konsesjon etter energiloven skal gis, til hvilken løsning og på hvilke vilkår. I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8–12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Det skal fremgå av begrunnelsen hvordan prinsippene om bærekraftig bruk er anvendt som retningslinjer. Tiltakets betydning for forvaltningsmål for naturtyper, økosystemer eller arter, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5 drøftes der det er aktuelt. Miljøkonsekvensene av tiltaket skal vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der hensynet til det planlagte tiltaket og eventuelt tap eller forringelse av naturmangfoldet på sikt avveies.